

**Archeologische opgraving
Kuurne – Pouckeweg
(De Vlasschuur)**

Jordi Bruggeman, Bénédicte Cleda, Lies Dierckx en Natasja Reynolds

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba 129

Aard onderzoek: Opgraving
Vergunningsnummer: 2012/477
Naam aanvrager: Jordi Bruggeman
Naam site: Kuurne – Pouckeweg

Opdrachtgevers: Immodesc nv, Sasboslaan 20, B-8510 KORTRIJK en
Bouw Paul Huyzentruyt nv, Grote Heerweg 2, B-8791 BEVEREN-LEIE
Opdrachtnemer: All-Archeo bvba, Barelveldweg 4, B-2880 BORNEM
Administratief toezicht: Agentschap Onroerend Erfgoed West-Vlaanderen, Jessica Vandeveld, Jacob Van
Maerlantgebouw, Koning Albert I-Laan 1.2 Bus 92, B-8200 BRUGGE (SINT-MICHIELS)

Rapportage: All-Archeo bvba
Determinaties: prof. dr. Wim De Clercq, drs. Jordi Bruggeman en dra. Natasja Reyns

All-Archeo bvba
Barelveldweg 4
B-2880 Bornem

info@all-archeo.be
0478 36 57 07
0498 15 84 40

D/2013/12.807/40

© All-Archeo bvba, 2013

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek. De aanbevelingen dienen louter ter advisering van het bevoegde gezag, zijnde het Agentschap Onroerend Erfgoed.

Inhoudsopgave

1 INLEIDING.....	5
2 ADMINISTRATIEVE FICHE.....	7
3 PROJECTGEGEVENS EN AFBAKENING ONDERZOEK.....	9
3.1 Afbakening studiegebied.....	9
3.2 Aard bedreiging.....	10
3.3 Onderzoeksopdracht	11
4 BESCHRIJVING REFERENTIESITUATIE.....	13
4.1 Landschappelijke context.....	13
4.1.1 Topografie.....	13
4.1.2 Hydrografie.....	13
4.1.3 Bodem.....	14
4.2 Beschrijving gekende waarden.....	15
4.2.1 Historische gegevens.....	15
4.2.2 Archeologische voorkennis.....	17
4.2.3 Inschatting intactheid archeologisch erfgoed en archeologische potentie.....	18
5 RESULTATEN TERREINONDERZOEK.....	19
5.1 Toegepaste methoden & technieken.....	19
5.2 Fasering.....	19
6 SILEXVONDSTEN.....	21
7 BEWONINGSSPOREN UIT DE ROMEINSE TIJD.....	23
7.1 Greppelstructuren.....	23
7.2 Paalsporen.....	32
7.3 Kuilen.....	33
7.4 Overige paalsporen.....	33
7.5 Besluit.....	33
8 BEWONINGSSPOREN UIT DE ROMEINSE TIJD EN DE KAROLINGISCHE PERIODE.....	35
8.1 Een palencluster.....	35
8.2 Overige paalsporen.....	43
8.3 Kuil.....	44
8.4 Besluit.....	45
9 SPOREN UIT DE VOLLE MIDDELEEUWEN.....	47
9.1 Greppelstructuur.....	47
9.2 Paalsporen.....	50
9.3 Besluit.....	52
10 SPOREN UIT DE NIEUWE EN NIEUWSTE TIJD.....	53
10.1 Greppelstructuur.....	53
10.2 Verstoringen.....	55
10.3 Besluit.....	56

11 DISCUSSIE.....	57
11.1 Romeinse bewoningssporen.....	57
11.2 Karolingische bewoningssporen.....	59
11.3 Multiperiodiek greppelcomplex.....	60
12 SAMENVATTING.....	63
13 BIBLIOGRAFIE.....	65
13.1 Publicaties.....	65
13.2 Websites.....	66
14 BIJLAGEN.....	67
14.1 Lijst van afkortingen.....	67
14.2 Glossarium.....	67
14.3 Archeologische periodes.....	67
14.4 Plannen en tekeningen.....	67
14.5 Monsterlijst.....	68
14.6 CD-rom.....	70

1 Inleiding

Naar aanleiding van de geplande aanleg van de verkaveling 'De Vlasschuur', door Immodesc nv en Bouw Paul Huyzentruyt nv werd een vlakdekkende opgraving van circa 0,4 ha uitgevoerd. Dit onderzoek volgde op een archeologisch vooronderzoek op basis waarvan een zone met relevante archeologische resten werd afgebakend voor verder onderzoek. Dit advies werd door het Agentschap Onroerend Erfgoed gevolgd. Het opzet van het onderzoek was binnen het plangebied het archeologisch erfgoed te documenteren en te interpreteren, gezien een bewaring *in situ* niet mogelijk was.

Bij de prospectie met ingreep in de bodem werd in het zuidoosten van het terrein de aanwezigheid van resten van bewoning aangetroffen die dateren uit de (volle) middeleeuwen. Het gaat om verschillende elementen van een erf of nederzetting, waaronder een mogelijke huisplattegrond, greppels en een afvalkuil.¹ Verder onderzoek van de site bracht onder meer gegevens aan het licht over de Romeinse bewoning in de regio en de landindeling (percellering) vanaf de Romeinse periode tot in de nieuwste tijd.

Deze opdracht werd op 11 oktober 2012 aan All-Archeo bvba toegewezen. Het terreinwerk werd uitgevoerd van 26 november tot en met 11 december 2012, onder leiding van Jordi Bruggeman. Hierbij wensen we prof. dr. Wim De Clercq te bedanken voor de wetenschappelijke begeleiding tijdens het onderzoek.

1 Reyns/Dierckx 2012

2 Administratieve fiche

Administratieve gegevens	
<i>Naam van de opdrachtgever</i>	Immodesc nv en Bouw Paul Huyzentruij nv
<i>Naam van de uitvoerder</i>	All-Archeo bvba
<i>Naam van de vergunninghouder</i>	Jordi Bruggeman
<i>Beheer en plaats van de geregistreerde data en opgravingsdocumentatie</i>	Wordt overgedragen aan het archeologisch depot van West-Vlaanderen.
<i>Beheer en de plaats van de vondsten en stalen</i>	Wordt overgedragen aan het archeologisch depot van West-Vlaanderen.
<i>Projectcode</i>	2012/477
<i>Vindplaatsnaam</i>	Kuurne Pouckeweg
<i>Locatie met vermelding van provincie, gemeente, deelgemeente, plaats, toponiem en minimaal 4 xy-Lambertcoördinaten</i>	Zie 3.1 Afbakening studiegebied
<i>Kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer(s)</i>	Kuurne, afdeling 1, sectie C, percelen 24, 25 en 26D
<i>Kaart van het onderzoeksgebied op basis van de topografische kaart op schaal 1:10000</i>	Zie 4.1.1 Topografie
<i>Begin- en einddatum uitvoering onderzoek</i>	26 november tot en met 11 december 2012
Omschrijving van de onderzoeksopdracht	
<i>Verwijzing naar de bijzondere voorwaarden, die zijn opgenomen in de vergunning</i>	Bijzondere voorwaarden bij de vergunning voor een archeologische opgraving: Kuurne, Pouckeweg "De Vlasschuur"
<i>Omschrijving van de archeologische verwachtingen</i>	Zie 4.2.2 Archeologische voorkennis
<i>Wetenschappelijke vraagstelling met betrekking tot het onderzoeksgebied</i>	Zie 3.3 Onderzoeksopdracht
<i>Doelen en wensen van de natuurlijke persoon of rechtspersoon die door zijn actie of acties de ingreep van de bodem veroorzaakt of noodzakelijk maakt</i>	Zie 3.2 Aard bedreiging
<i>Eventuele randvoorwaarden</i>	Niet van toepassing
Eventuele raadpleging van specialisten	
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als hun advies werd ingewonnen bij substantiële staalname voor specialistisch onderzoek</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de inbreng van specialisten als zij betrokken worden bij de conservatie</i>	Niet van toepassing
<i>Omschrijving van de algemene wetenschappelijke adviseren door personen die buiten het project stonden</i>	Prof. dr. Wim De Clercq, UGent

3 Projectgegevens en afbakening onderzoek

3.1 Afbakening studiegebied

Het projectgebied is gelegen in de provincie West-Vlaanderen, gemeente Kuurne (Fig. 1), percelen 24, 25 en 26D (kadaster afdeling 1, sectie C) Het te ontwikkelen gebied beslaat een oppervlakte van circa 5,2 ha, waarvan 0,4 ha archeologisch werd opgegraven, en is volgens het gewestplan gelegen in woongebieden (0100).

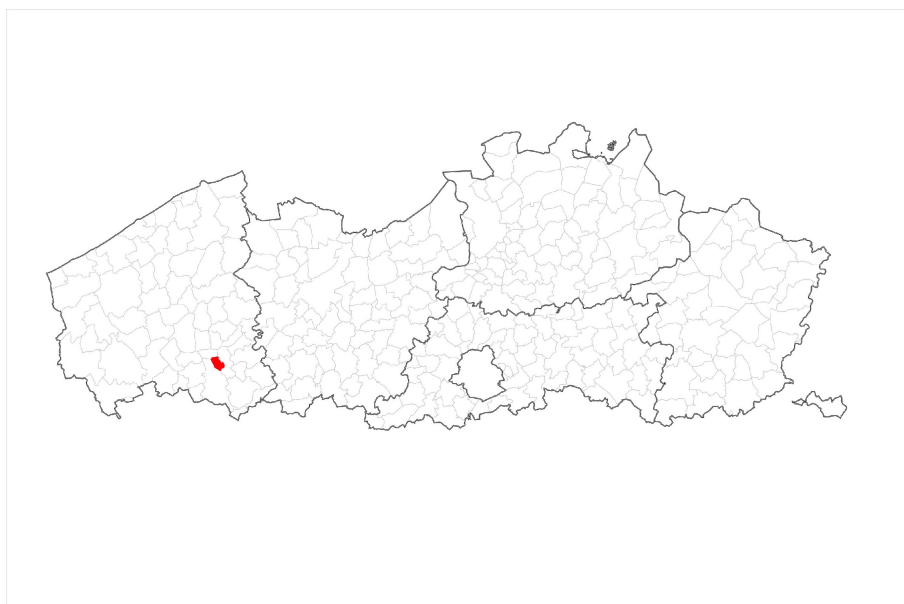

Fig. 1: Situeringsplan Kuurne

- Administratieve gegevens met betrekking tot de locatie van het onderzoek:
 - Provincie: West-Vlaanderen
 - Locatie: Kuurne
 - Plaats: Pouckeweg
 - Toponiem: Kuurne – Pouckeweg (De Vlasschuur)
 - x/y Lambert 72-coördinaten:

– 74376, 172856	– 74424, 172890
– 74455, 172850	– 74423, 172802

Het projectgebied (Fig. 2) is gelegen ten noordoosten van Kuurne en ten noordwesten van Harelbeke. Het terrein wordt in het noorden en oosten begrensd door de Rijksweg (N36d), in het westen door de Hulstsestraat en in het zuiden door de Pouckeweg. Circa 1 km ten oosten loopt de Leie.

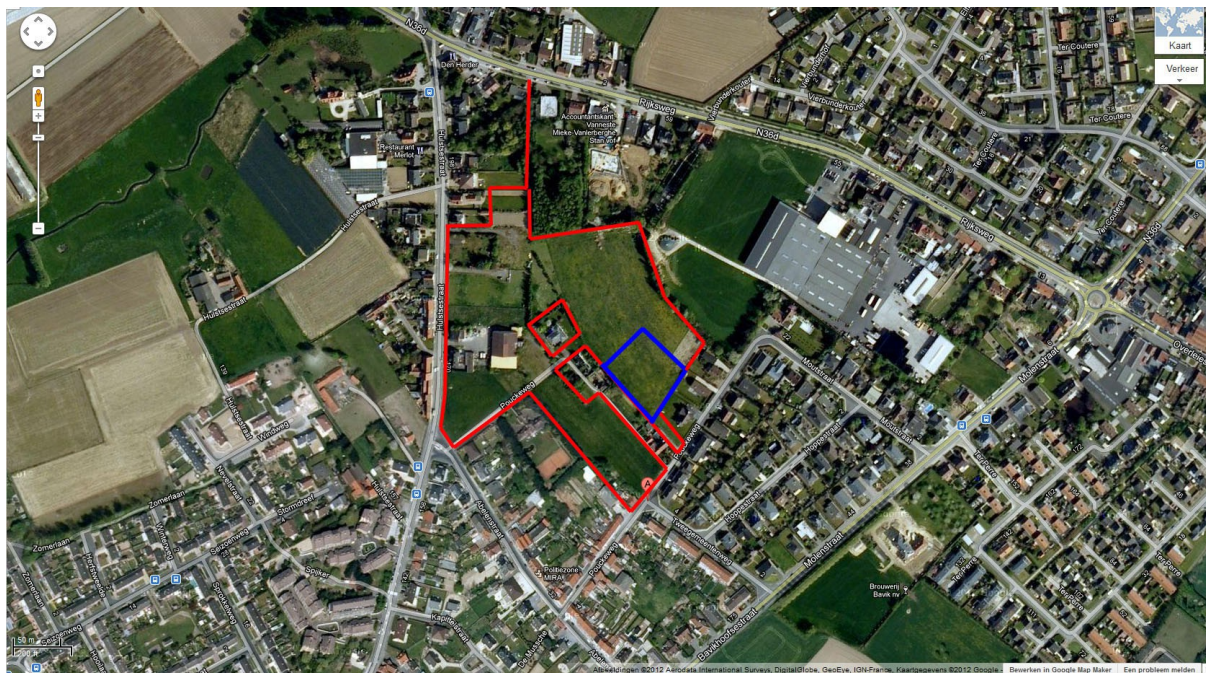

Fig. 2: Kleurenorthofoto met een situering van het projectgebied (rood) en het onderzoeksgebied (blauw) (maps.google.nl)

3.2 Aard bedreiging

Op het terrein zal de nieuwe verkaveling ‘De Vlasschuur’ gerealiseerd worden (Fig. 3). Dit impliceert dat het bestaande bodemarchief grondig verstoord zal worden. Er werd daarom een prospectie met ingreep in de bodem aanbevolen, zodat een inschatting kan gemaakt worden van eventueel op het terrein aanwezige archeologische waarden, alvorens de werken met betrekking tot de verkaveling van start kunnen gaan. Bij deze prospectie werd vastgesteld dat er relevante archeologische sporen aanwezig waren, die bij de realisatie van de verkaveling vernietigd zouden worden.

Fig. 3: Inplantingsplan van de volledige verkaveling

3.3 Onderzoeksopdracht

De bedoeling van het onderzoek is het vaststellen van de aanwezige archeologische waarden en deze in relatie tot hun context te interpreteren en zo correct mogelijk te waarderen, gezien een archeologisch vooronderzoek een hoge archeologische waarde van dit deel van het terrein heeft aangetoond. Een bewaring in situ is geen optie.

Een aantal vragen dienden in het bijzonder beantwoord te worden:

- Wat is de archeologisch relevante geologische en bodemkundige opbouw? In hoeverre is de bodemopbouw intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en wat vertelt dit over de intactheid van de sporen?
- Wat is de aard, datering en ruimtelijke samenhang van de verschillende elementen van de vindplaats?
- Wat zijn de verschillende landschappelijke elementen in het onderzoeksgebied? Hebben deze invloed gehad op de locatiekeuze van de verschillende elementen van de vindplaats?
- Wat is de omvang en de ruimtelijke structuur van de aangetroffen nederzetting? Gaat het om één of meerdere erven en is er sprake van een fasering?
- Op welke manier is de nederzetting en het omliggende cultuurlandschap ingericht (verkavelingsgreppels, afsluitingen e.d.)? Is er een directe relatie met het landschap?
- Welke elementen omvatten de erven en hoe zijn ze gestructureerd (eventueel in verschillende fasen)?
- In hoeverre kunnen er gebouwplattegronden worden herkend en kunnen er uitspraken worden gedaan met betrekking tot de typen plattegronden en functionele en constructieve aspecten van de gebouwen? Is er sprake van herstelfasen? Zijn er aanwijzingen voor interne organisatie binnen de gebouwen?
- Tot welke vondsttypen of vondstcategorieën behoren de vondsten, wat is de vondstdichtheid en de conserveringsgraad?
- Wat kan er op basis van het organische en anorganische vondstmateriaal gezegd worden over de datering van de nederzetting, de functie van de site, de materiële cultuur en de bestaanseconomie van de nederzetting?
- Hoe past de vindplaats binnen het regionale landschap uit deze specifieke periode? Zijn deze vergelijkbaar met andere soortgelijke vindplaatsen uit eenzelfde periode of wijzen de resultaten op een specifieke functie of specifieke omstandigheden binnen de nederzetting?

4 Beschrijving referentiesituatie

4.1 Landschappelijke context

4.1.1 Topografie

Op de topografische kaart is het gebied gelegen rond 17,5 m TAW (Fig. 4). Het terrein ligt op de top en noordelijke flank van een kouter. De omgeving kent slechts geringe hoogteverschillen.

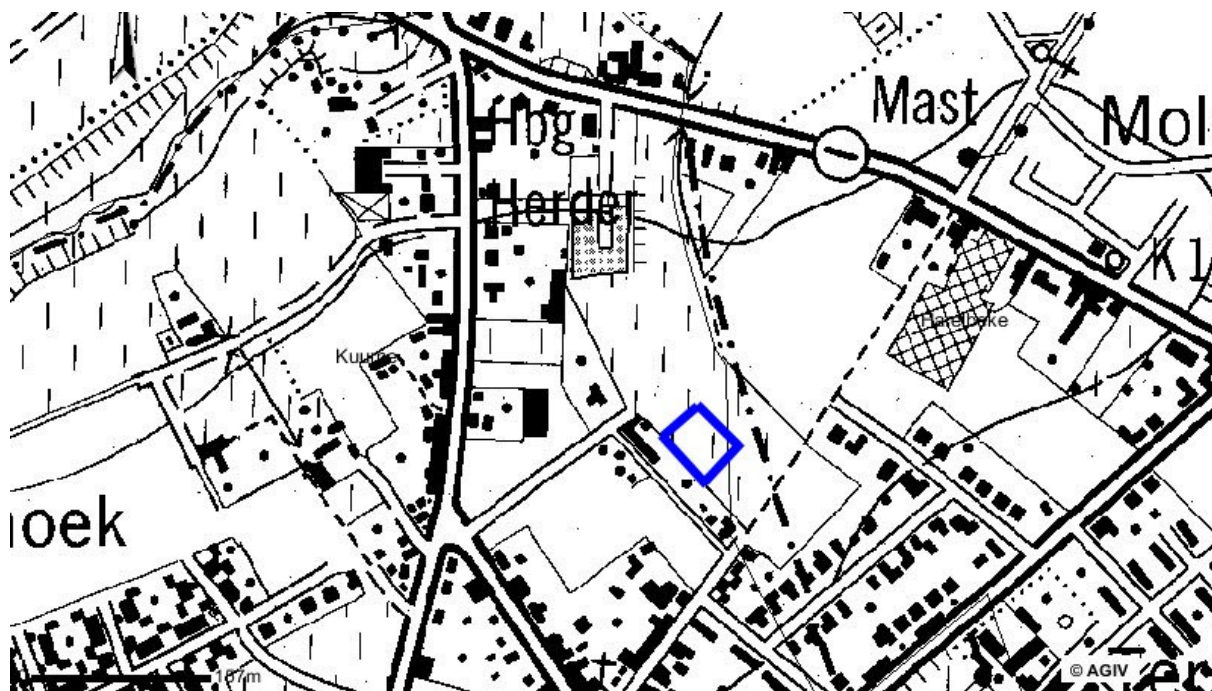

Fig. 4: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen>)

4.1.2 Hydrografie

Het gebied is gelegen binnen het Leiebekken, in de subhydrografische zone Leie van monding Heulebeek (excl) tot monding Plaatsbeek (incl). Ten noordoosten van het terrein loopt de Vaarnewijkbeek. In het zuidwesten op de kaart loopt de Leie (Fig. 5).

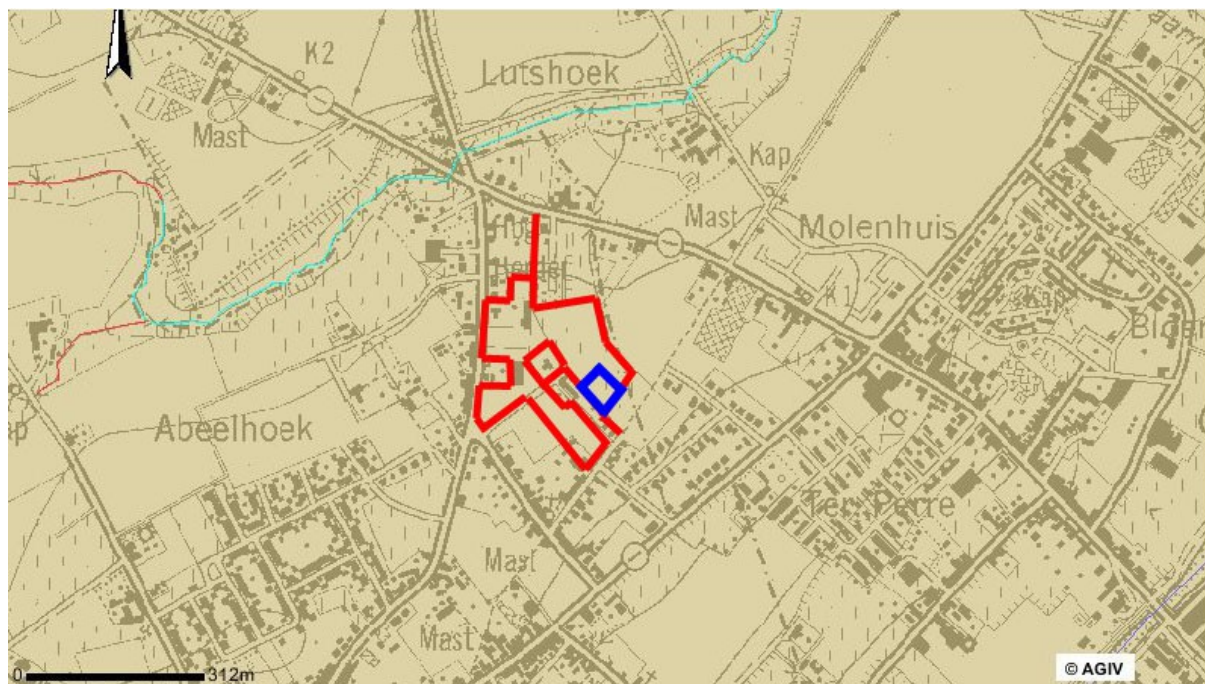

Fig. 5: Hydrografie van het projectgebied (rood) en het onderzoeksgebied (blauw) (<http://geo-vlaanderen.agiv.be/geo-vlaanderen/vha>)

4.1.3 Bodem

Het gebied is gelegen in de Zandleemstreek. De geologische ondergrond bestaat uit het Lid van Moen (KoMo), gekenmerkt door grijze klei tot silt, kleihoudend, kleilagen en nummulites planulatus (fossiel). De formatie kan gedateerd worden in het Tertiair en bevindt zich op grote diepte, aangezien hiervan geen resten aangetroffen werden tijdens het terreinonderzoek.²

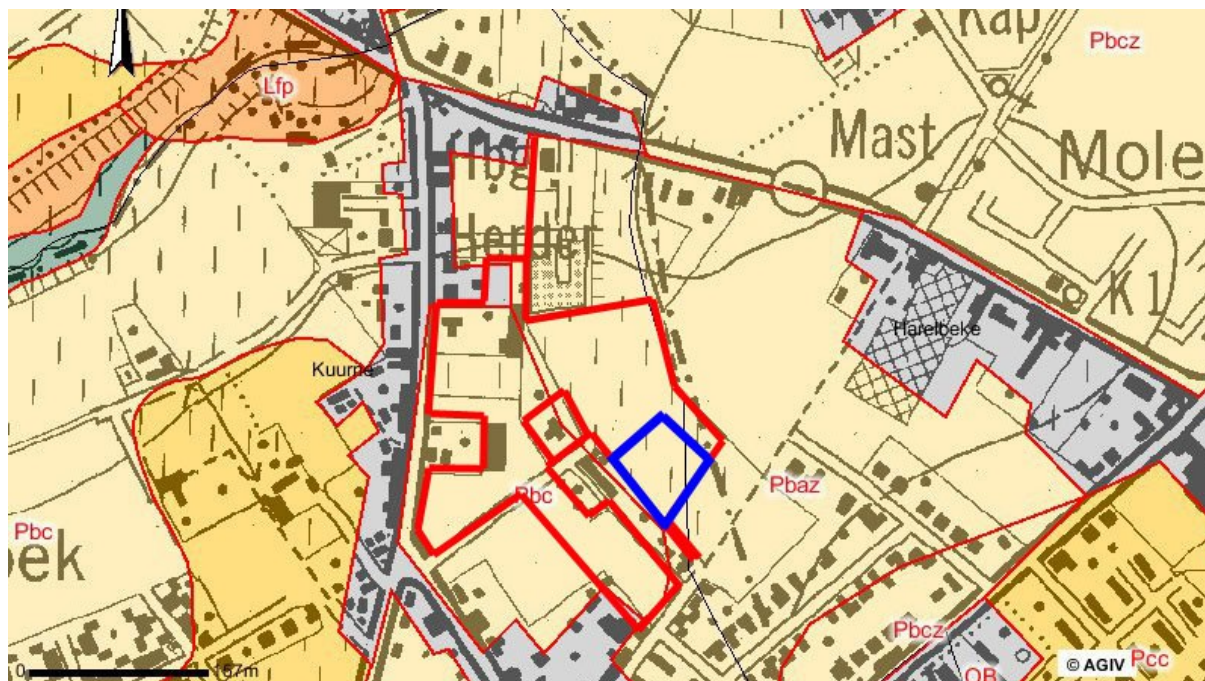

Fig. 6: Bodemkaart met aanduiding van het projectgebied (rood) en het onderzoeksgebied (<http://www.agiv.be>)

² <http://dov.vlaanderen.be>

De bodem ter hoogte van het onderzoeksgebied wordt weergegeven als een droge licht zandleembodem met textuur B horizont (Pb_{az}) (Fig. 6). Deze bodem wordt gekenmerkt door een grover wordend sediment in de diepte. De bodem net ten westen van het onderzoeksgebied wordt weergegeven als een droge licht zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont (Pb_c).

Fig. 7: Profiel 1

Fig. 8: Profiel 5

De opbouw en de droge eigenschappen van de genoemde bodems konden vastgesteld worden tijdens het terreinonderzoek. Er is een bodemopbouw te herkennen, die bestaat uit een Ap-horizont, gelegen op een Bt-horizont, gekenmerkt door klei-aanreiking. Deze ligt op zijn beurt op de C-horizont en bestaande uit bleekgele zandleem, plaatselijk met opduikingen van lemig zand en zand (Fig. 7, Fig. 8 en Fig. 9).

Fig. 9: Profiel 7

Daarmee zijn de aangetroffen bodems te klasseren onder de Alfisols, gekenmerkt door een duidelijke, donkerbruine bovengrond en een helbruine klei-aanreikingshorizont. Ze ontwikkelden zich in rijkmoedermateriaal, onder een natuurlijke bosvegetatie. In de groep van Alfisols bevinden zich twee suborden, te onderscheiden in functie van het bodemvochtregime. In het onderzoeksgebied kon vastgesteld worden dat de bodems behoren tot de suborde die gekenmerkt wordt door een goede drainering.³ Over het merendeel van het onderzoeksgebied bevindt het archeologisch niveau zich op circa 40 tot 60 cm onder het maaiveld, tussen 17,09 en 17,26 m TAW.

4.2 Beschrijving gekende waarden

4.2.1 Historische gegevens

Op het grondgebied van Kuurne bevinden zich drie woonkernen. In het zuiden, nabij de Leie ligt de historische kern van Kuurne zelf, met de Sint-Michielsparochie. Hieruit is Kuurne als kerkdorp ontstaan en uitgegroeid. Iets noordelijker ligt de parochie Sint-Pieter. In het noorden ligt Sint-Katrien. Tot het midden van de 20ste eeuw was de Leie de belangrijkste economische ader van Kuurne. Niet alleen voor het transport, maar ook voor het roten van het vlas voor de textielindustrie.⁴

³ Ameryckx/Verheye/Vermeire 1995: 219

⁴ <http://www.kuurne.be/vrije-tijd/toerisme>

Bavikhove zou reeds sinds het jaar 1037 een afzonderlijke gemeente geweest zijn, maar de juiste datum blijft betwistbaar. De naam Bavikhove is Germaans en wordt voor het eerst aangetroffen in 1120 op een perkamenten rol, de zogenaamde "Rotulus Harlebecennis" als "villa Bavinghova". In 1190 wordt in de kerkarchieven van Harelbeke de naam "Bavencovia" vermeld.⁵

Op de kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778), kan gezien worden dat het projectgebied gelegen is in landbouwgebied (Fig. 10). Het huidige stratenpatroon is makkelijk te herkennen. Ten westen van het terrein staat het historische gehucht "Den Abeelehoeck" vermeld. Onmiddellijk ten noordwesten staat een woning "Te Middernacht" vermeld en ten zuidoosten de woning "Te Perre". Ten zuidwesten van het terrein is "Chateau Nieuwenhuys" te zien. Dit heeft een opper- en neerhofstructuur met rondgaande gracht en boomgaard. Het wordt voor het eerst vermeld in 1396 als "Goet te Nieuwenhus".⁶

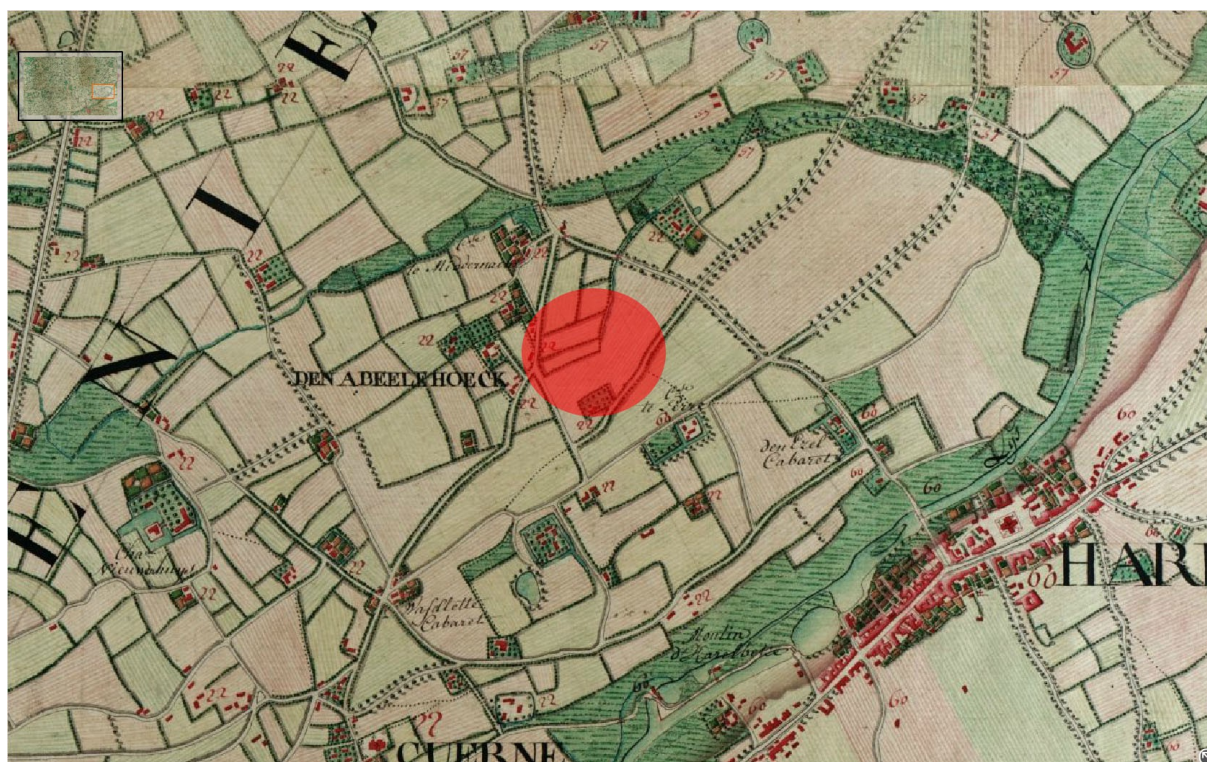

Fig. 10: Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (<http://www.ngi.be>)

Op de Atlas der Buurtwegen uit circa 1841 kan gezien worden dat het projectgebied nog steeds voornamelijk landbouwgebied is, maar er toch reeds enige bebouwing aanwezig is. Ter hoogte van het eigenlijke onderzoeksgebied is geen bebouwing zichtbaar. (Fig. 11). Het nabijgelegen "Chateau Nieuwenhuys" wordt met gelijkaardige opstelling als op de Ferrariskaart weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, maar dan als "Chateau de Madame Piers". De woning "Te Perre" wordt nu weergegeven als "Ferme IJzerbijl". Ten oosten hiervan staat een molen, "Moulin De Leye".⁷

⁵ <http://www.bavikhove-digitaal.be/index.php/Website-artikels/historiek.html>

⁶ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

⁷ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be>

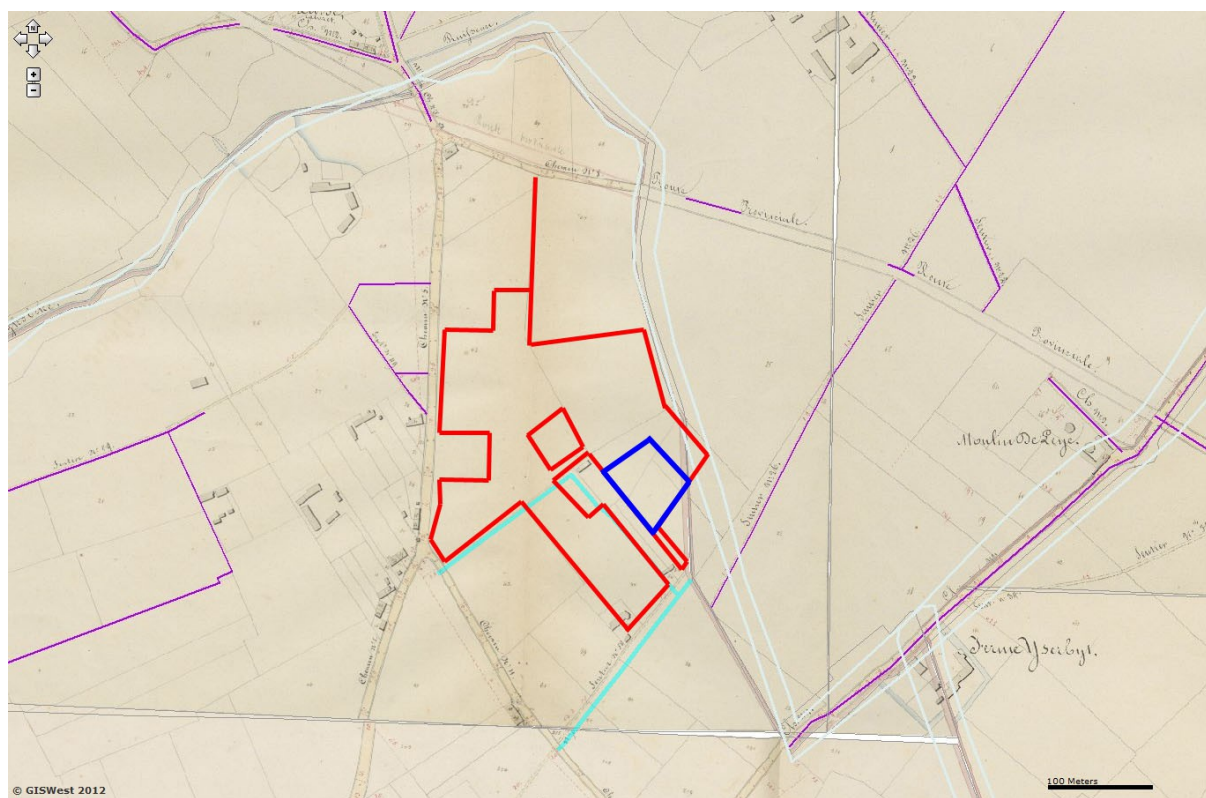

Fig. 11: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het projectgebied (rood) en het onderzoeksgebied (www.giswest.be/trage-wegen)

4.2.2 Archeologische voorkennis

Nabij het projectgebied zijn volgens de Centrale Archeologische Inventaris (Fig. 12) enkele archeologische waarden aanwezig:

- CAI 71930: Rijksweg 154, site met walgracht. Kleine hoeve met bewaard 18de-eeuws boerenhuis en recentere bijgebouwen (site opklimmend tot 17de eeuw), gelegen bij de grens met Kuurne binnen een deels bewaarde omgrachting gevoed door de Vondelbeek. Op de kaart van de heerlijkheid Duufhuysse van 1724 wordt de hoeve weergegeven binnen een rechthoekige omwalling. Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (zie hoger) worden nog steeds drie gebouwen weergegeven binnen een rechthoekige gracht.⁸
- CAI 74963: Koning Boudewijnstraat 136. Op een kaart van 1748, weergegeven als hoeve bestaande uit een opper- en neerhof, met vermoedelijk op het opperhof het woonhuis en op het neerhof de nutsgebouwen. Weergegeven op de Ferrariskaart (zie hoger) en bestaande uit drie losse volumes met U-vormige opstelling. De omwalling wordt niet meer weergegeven. De Atlas der Buurtwegen (1844) toont nog steeds een opper- en neerhofstructuur met omwald woonhuis. Buiten de omwalling bevinden zich nog twee vrijstaande volumes.⁹
- CAI 76699: Vaernewijkbeek 1 (Ba 1), losse vondst uit het mesolithicum.¹⁰
- CAI 158504: Goed te Vaernewijk. Vondsten uit het laat-neolithicum en de late middeleeuwen: hoevecomplex dat teruggaat op een laatmiddeleeuwse woonkern, die

⁸ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/205336>

⁹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/89803>

¹⁰ Casseyas 1991

dichter bij de Rijksweg lag dan thans het geval is. De oudste gegevens van de landbouwpachtcontracten dateren uit 1453-1455.¹¹

- CAI 74599: Ter Perre I, site met walgracht uit de late middeleeuwen.

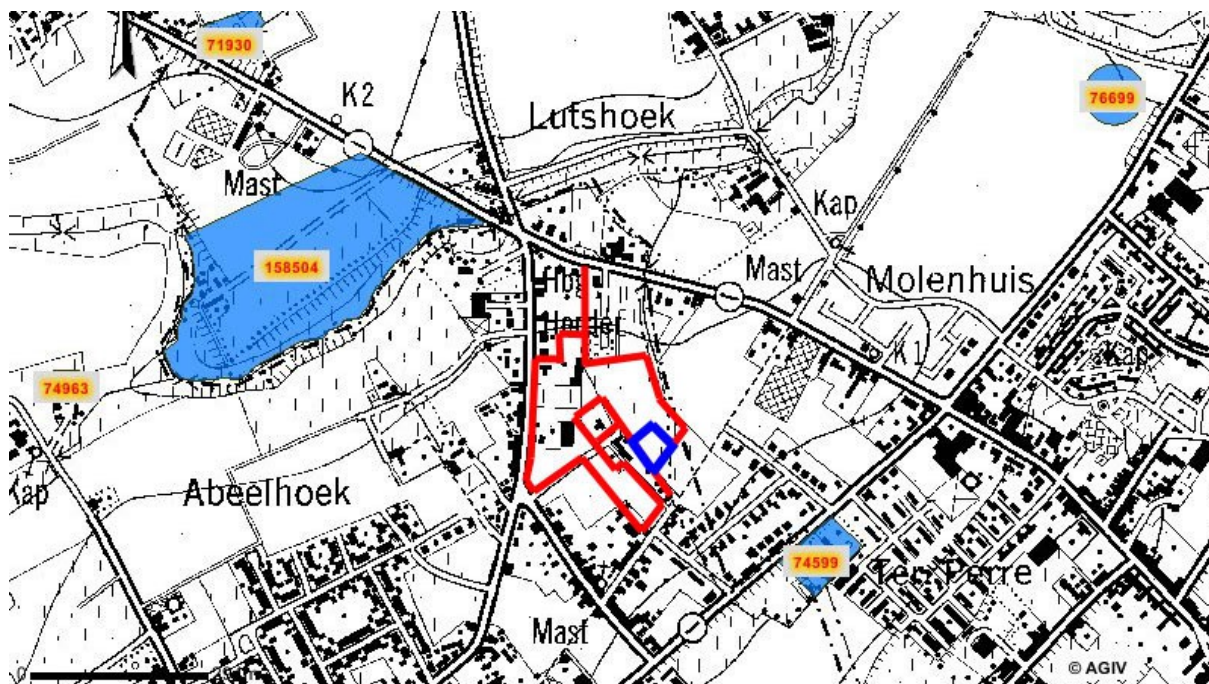

Fig. 12: Overzichtskartaal CAI met aanduiding van het projectgebied (rood) en het onderzoeksgebied (<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>)

Omwille van deze hoge archeologische verwachting werd het betrokken gebied in juni 2012 onderworpen aan een archeologische prospectie met ingreep in de bodem, uitgevoerd door All-Archeo bvba.¹² In het zuidoosten van het terrein werden resten van bewoning aangetroffen die dateren uit de (volle) middeleeuwen. Het gaat om verschillende elementen van een erf of nederzetting, waaronder een mogelijke huisplattegrond, greppels en een afvalkuil.

4.2.3 Inschatting intactheid archeologisch erfgoed en archeologische potentie

Het projectgebied en de omgeving ervan bevatten enkele gekende archeologische waarden. De aanwezigheid van vondsten uit de steentijd, de late middeleeuwen en de postmiddeleeuwen in de omgeving wijzen op een potentieel voor sporen uit deze periodes. Het archeologisch vooronderzoek toonde de aanwezigheid van archeologische waarden aan, wellicht te plaatsen in de middeleeuwen. Het terrein lijkt weinig verstoord te zijn, waardoor het archeologisch erfgoed mogelijk goed bewaard is.

¹¹ Despriet 2009; <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/dibe/relict/205334>

¹² Reynders/Dierckx 2012: 27

5 Resultaten terreinonderzoek

5.1 Toegepaste methoden & technieken

De bovengrond van de opgravingsvlakken werd verwijderd tot op het archeologisch leesbare niveau, bepaald door de leidinggevende archeoloog. Alle sporen, werkputten en een aantal representatieve profielen werden fotografisch vastgelegd. Vervolgens werden alle vlakken, profielen, sporen en aanlegvondsten topografisch ingemeten en werden de sporen en profielen beschreven, waarna de sporen werden gecoupeerd, ingetekend en gefotografeerd. Daar waar structuren werden aangetroffen werd getracht de hiertoe behorende sporen in eenzelfde richting en in een fase te couperen, teneinde ze reeds op het terrein zo goed mogelijk te kunnen evalueren.

5.2 Fasering

De vertegenwoordigde periodes waarvan sporen en/of vondsten aangetroffen werden, zijn de Romeinse tijd, de middeleeuwen en de nieuwe tot nieuwste tijd (Fig. 13). Het betreft in alle gevallen bewoningssporen en sporen van een landindeling (percellering). Tot slot zijn er nog een aantal sporen die niet gedateerd konden worden. De aangetroffen sporen omvatten paalsporen, kuilen, greppels en (na evaluatie) natuurlijke sporen. De resten uit de verschillende periodes worden in de volgende hoofdstukken nader besproken.

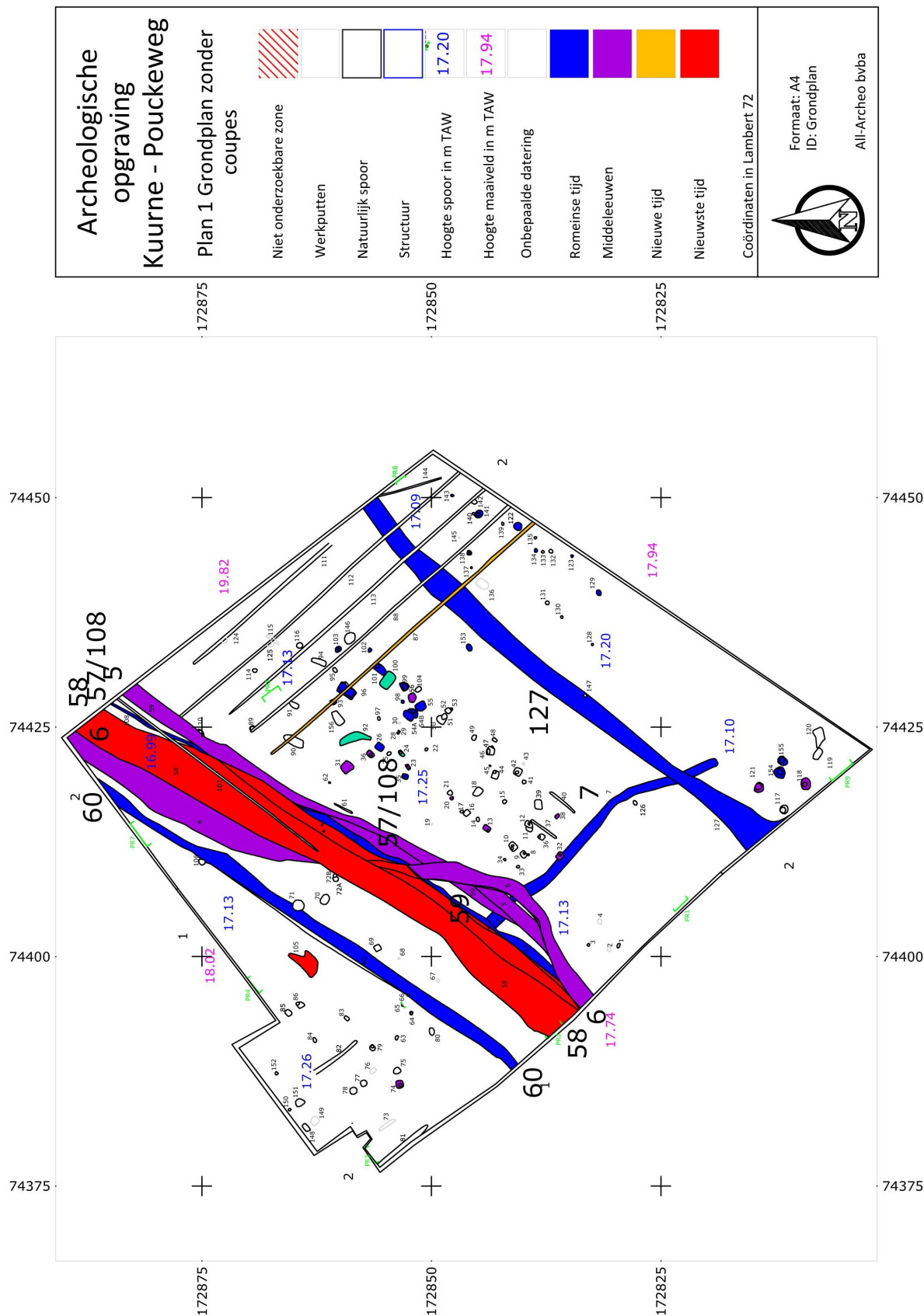

Fig. 13: Gefaseerd grondplan

6 Silexvondsten

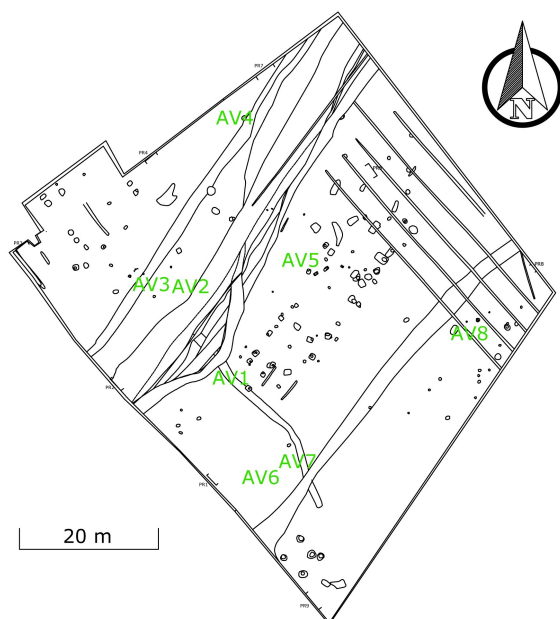

Fig. 14: Plan met de aanlegvondsten

Tijdens het onderzoek werden een drietal vondsten in silex aangetroffen, verspreid binnen de onderzoekszone (Fig. 14). Een eerste silex (AV1) is een fragment van een kling (Fig. 17), zonder retouches. Een tweede fragment (AV8) is een afslag met aan de buitenzijde nog schors (Fig. 15). Een laatste silexfragment dat als aanlegvondst geregistreerd werd, is een schrabber (AV5, Fig. 16). De vondsten dateren mogelijk uit het mesolithicum.

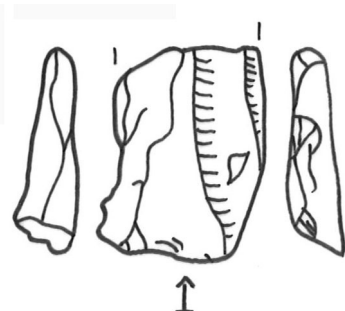

Fig. 15: AV1

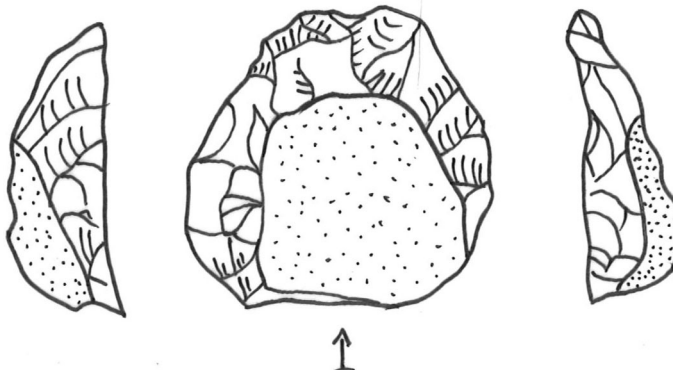

Fig. 16: AV5

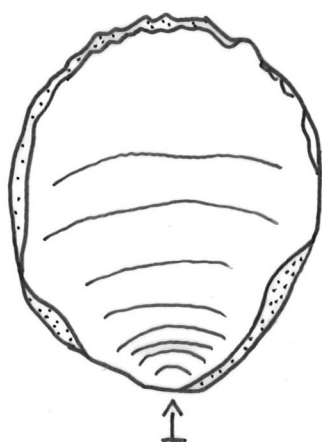

Fig. 17: AV8

7 Bewoningssporen uit de Romeinse tijd

De aangetroffen sporen worden besproken per zone en zo in relatie tot elkaar gebracht. Van de verschillende sporen wordt telkens een representatieve selectie besproken. Waar mogelijk zijn dit ook de sporen die een indicatie geven van de datering van dergelijke sporen op basis van vondstmateriaal of andere externe dateringselementen.

De bewoningssporen te plaatsen in de Romeinse tijd, komen verspreid voor in het onderzoeksgebied, hoewel de grootste concentratie zich centraal binnen de onderzochte zone bevindt. De aangetroffen sporen maken deel uit van minimaal twee elkaar in tijd opvolgende erven. Van deze erven werden verschillende elementen vastgesteld. Het gaat om greppelstructuren, hoofd- en bijgebouwen en een aantal (afval)kuilen. Sporen van waterkuilen of waterputten dienstig voor watervoorziening op het erf, werden echter niet vastgesteld. De aanwezige erven strekken zich mogelijk verder uit in zuidoostelijke richting, waar zich op heden bebouwing bevindt.

7.1 Greppelstructuren

Verscheidende greppels doorkruisen het onderzoeksgebied, waardoor ook heel wat van de greppels elkaar oversnijden (Fig. 18). Zo vormen ze een belangrijke schakel in het opstellen van een relatieve chronologie van de site (Fig. 19). Nadat de nodige doorsnedes gemaakt werden, werden de greppels in dunne lagen machinaal uitgehaald, onder begeleiding van de archeologen. Hierbij werd er voor gekozen ze in stratigrafische volgorde uit te halen (*onion peeling*), waarbij eerst het jongste spoor werd uitgehaald. Opvallend is dat de meeste greppels volledig door het lemige pakket werden gegraven, tot in het onderliggende stuifzand. Dit was wellicht om de drainage te bevorderen.

Fig. 18: Cluster van elkaar oversnijdende greppels (S5, 6, 7, 57, 58 en 59) centraal in de opgravingszone.

De meeste greppels bevinden zich in het centrale en westelijke deel van de werkput. Het gaat in de eerste plaats om een aantal parallel aan elkaar gelegen greppels met een noordoost-zuidwest oriëntatie. Stratigrafisch gezien onderaan gelegen, bevinden zich een aantal greppels, die op basis van vondstmateriaal in de Romeinse tijd kunnen geplaatst worden. Een aantal ervan wordt doorsneden door een onregelmatige gracht, die op basis van vondstmateriaal in de middeleeuwen kan geplaatst worden. Stratigrafisch hier op volgend werd een brede gracht vastgesteld, met vondstmateriaal dat te plaatsen is in de nieuwste tijd (zie verder).

Opvallend is de gelijkaardige oriëntatie van de greppels uit de Romeinse periode, met die uit recentere periodes. Het lijkt er op dat sinds de Romeinse tijd doorheen de verschillende periodes steeds dezelfde greppellocatie en -oriëntatie hernomen werd bij het uitgraven van erf- of perceelsafbakeningen, wat een grote mate van topografische continuïteit in het landschapsgebruik doorheen de tijd suggereert. Voor de Romeinse periode wijzen de oversnijdingen van de verschillende greppels op de aanwezigheid van minstens twee fasen (Fig. 22). Een eerste fase wordt minimaal gevormd door greppels S7 en S57/108. S7 respecteert S57/108 (zie verder), waardoor ze wellicht gelijktijdig functioneerden. Een tweede fase wordt gevormd door minimaal greppel S127, die greppel S7 oversnijdt. Alle Romeinse greppels hebben een noordwest-zuidoost oriëntatie, op één na (S7), die hier haaks op staat.

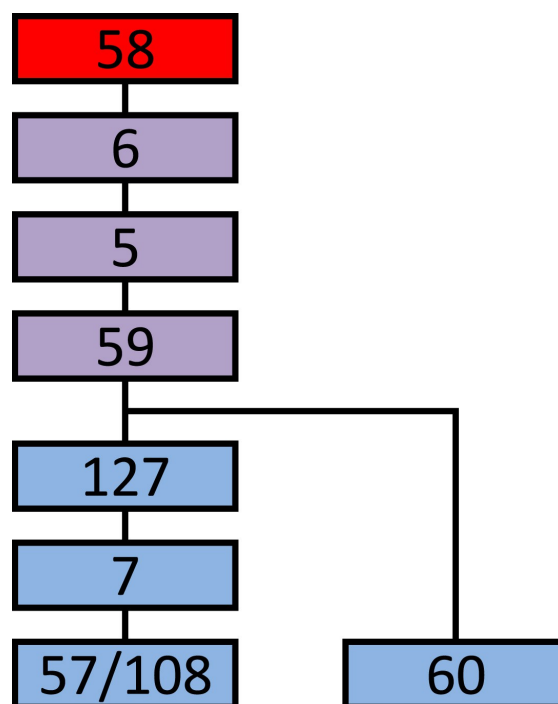

Fig. 19: Relatieve chronologie van de aangetroffen greppels (rood: nieuwste tijd, paars: middeleeuwen en blauw: Romeinse tijd)

Fig. 20: S57

Fig. 21: S127

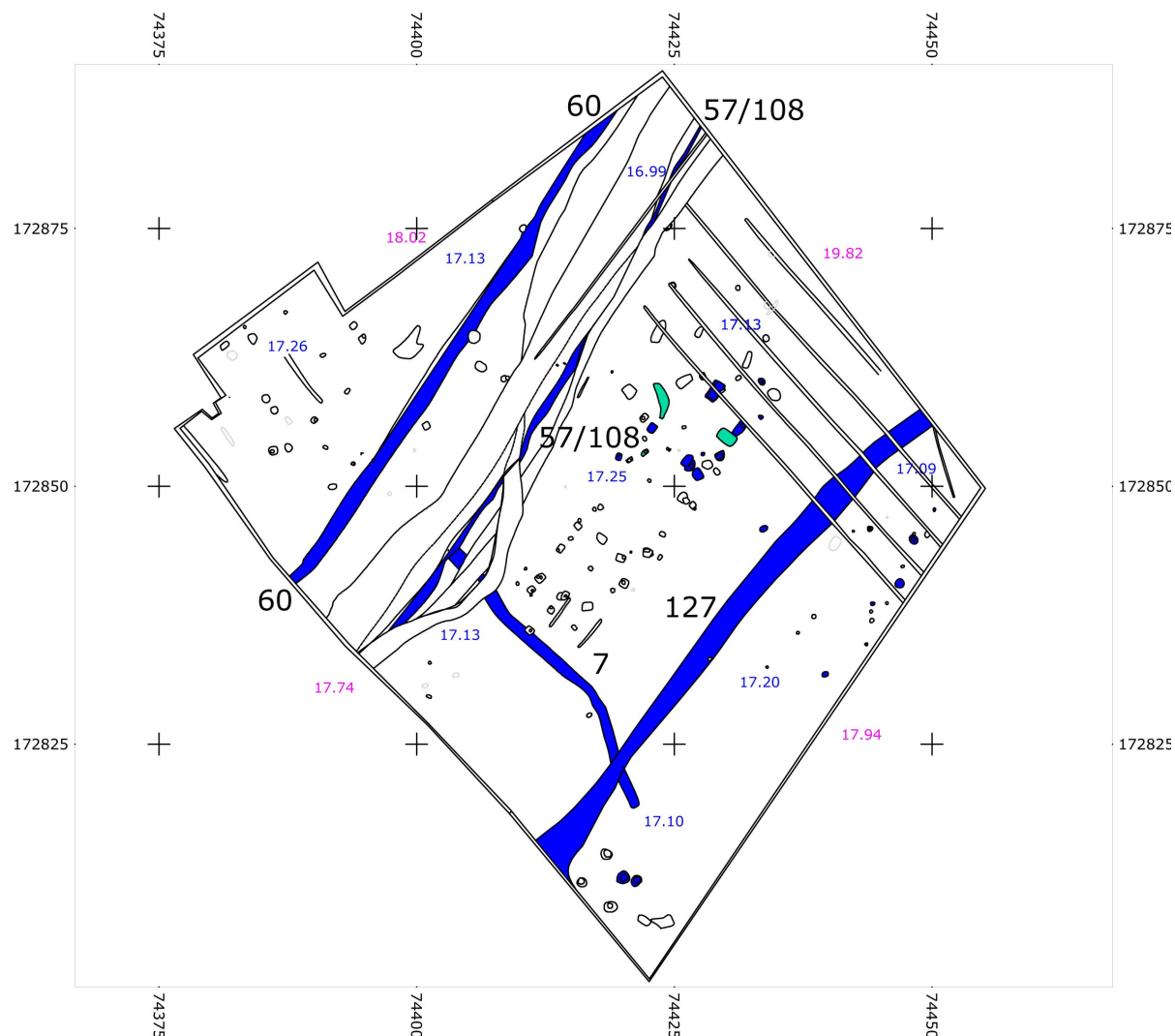

Fig. 22: Sporen uit de Romeinse periode

Spoor 57 is een greppel met een noordoost-zuidwest oriëntatie. Het spoor heeft een komvormig profiel met steile wanden. De grootste breedte bedraagt 2,65 m en de bewaarde diepte bevindt zich tussen 28 en 54 cm. De vulling is donker bruingrijs gevlekt. In het eerste aangelegde vlak kon deze greppel slechts gevolgd worden over een lengte van 18,7 m. Door het systematisch uithalen van de greppels van jong naar oud, kon echter na het weghalen van de bovenliggende greppel S58, het verdere verloop vastgesteld worden. Hierbij bleek ook S108 deel uit te maken van deze greppel. De bewaringsdiepte en breedte neemt af naar het noorden toe, waarbij de greppel ter hoogte van S108 nog slechts 16 cm diep bewaard was (Fig. 23 en Fig. 24) en de breedte nog maar 30 cm bedroeg. De greppel kon in totaal gevolgd worden over een lengte van 61,0 m.

S108

S108 S59

Schaal 1:50

Fig. 23: Doorsneden van spoor 108

Een groot deel van het aangetroffen aardewerk omvat reducerend gebakken gewone waar. Het gaat om 25 fragmenten (Fig. 20), waarvan twee randfragmenten kunnen toegewezen worden aan een kom met naar binnen toe verdikte rand. Een wandfragment is mogelijk toe te wijzen aan een beker en een ander randfragment is afkomstig van een bord of kom. Verder werden drie wandfragmenten kruikwaar aangetroffen, twee wandfragmenten oxiderend gebakken gewone waar (fabric Bavay), een wandfragment van een Spaanse olijfolieamfoor (Dressel 20) en vijf wandfragmenten fijnwandig grijs aardewerk. Eén rand- en twee wandfragmenten Terra Sigillata zijn toe te wijzen aan een beker (Dragendorf 33), afkomstig uit het Argonnegebied en te dateren rond het midden van de 2de eeuw.

Fig. 24: Doorsnede S108

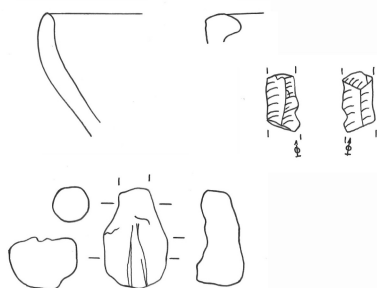

Fig. 26: Vondstmateriaal uit S57
(linksboven: aardewerk; onder: metaal; rechts: silex)

Fig. 25: Vondsten uit S57 (V031)

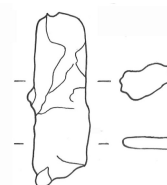

Fig. 27: Metalen
plaatje uit S7

Daarnaast werden in het spoor een dakpanfragment en een fragment van een maalsteen in conglomeraat aangetroffen, naast een ijzeren voorwerp, wellicht een nagel (Fig. 25). Een wandfragment rood geglaazuurd aardewerk kan als intrusief beschouwd worden. Het vondstmateriaal lijkt het spoor te dateren in of na het midden van de 2de eeuw.

De greppel (S7) die op vlak van oriëntatie afwijkt van de andere greppels, knikt enigszins naar het zuiden af, waarna hij stopt. De greppel (Fig. 30) die een lengte heeft van 30,4 m en een breedte van 1,20 m, heeft een maximale bewaarde diepte van 62 cm (Fig. 28). Net voor greppel S57 stopt deze greppel. Het lijkt er bijgevolg op dat deze greppel intentioneel tot tegen S57 werd gegraven (Fig. 29). Spoor 7 heeft een lichtbruine gevlekte vulling. In doorsnede is de greppel komvormig met enigszins uitwaaiierende wanden. Deze greppel wordt doorsneden door een paalkuil van een sporencluster (S32, zie verder). Dit wijst er alvast op dat minstens een deel van de sporencluster jonger is dan deze greppel. Op vlak van vondstmateriaal werden in het spoor twee wandfragmenten van een *dolium*, twee wandfragmenten oxiderend gebakken gewone waar en een fragment van een ijzeren plaatje aangetroffen (Fig. 27).

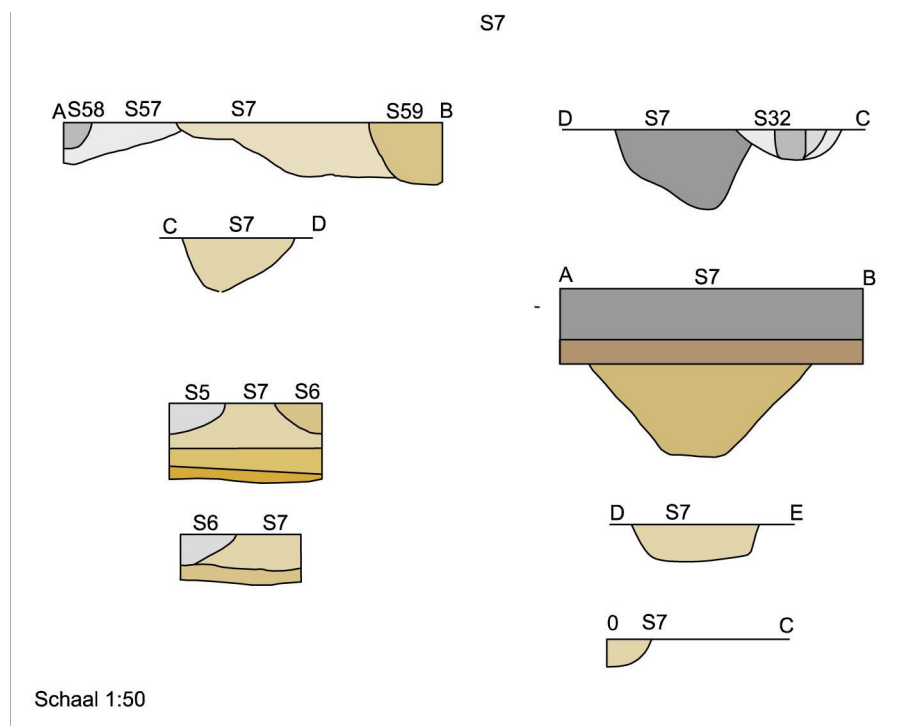

Fig. 28: Doorsnedes van greppel 7

Fig. 30: Spoor 7, doorsnede AB

Fig. 29: Oversnijding S58, S57 en 7

In het zuidoosten van de werkput is een greppel aanwezig (S127) met een noordoost-zuidwest oriëntatie (Fig. 31 en Fig. 32), die de greppel S7 oversnijdt. De greppel heeft een breedte van 2,3 m en een bewaarde diepte van 1,07 m. Hij kon gevolgd worden over een lengte van 56,2 m. De doorsnede is komvormig met uitwaaiierende wanden. Aan de noordwestelijke zijde is het profiel enigszins getrapt. Er werden twee opvullingen onderscheiden, namelijk van boven naar beneden een lichtgrijs gevlekt pakket (laag a), gevolgd door een grijswit gevlekt pakket (laag b). Plaatselijk kon daaronder nog een grijs gevlekt pakket vastgesteld worden (laag c), in het zuiden nog gevolgd door een donkere bruingrijze gevlekte en licht humeuze laag, die wellicht ontstaan is tijdens het gebruik van de greppel. De greppel buigt in het noordoosten licht af naar het oosten en ook in het uiterste zuiden lijkt de greppel in zuidoostelijke richting af te draaien. Hierdoor ontstaat de indruk dat de greppel naar het zuidoosten een areaal afbakent.

De greppel is het enige spoor waarvan de bewaringsdiepte en -omstandigheden potentieel bieden voor onderzoek van pollen, in het kader van de reconstructie van het landschap waarin de greppel functioneerde. De conservering van het staal is echter slecht en er is slechts weinig

pollen aanwezig. De onderlinge verhoudingen blijken sterk veranderd door selectieve corrosie. Verdere analyse van dit staal heeft daarom geen zin. Wel kan de belangrijke observatie worden gemaakt, dat er relatief veel graanpollen aanwezig is in het staal. Dit doet vermoeden dat er in de nabijheid van de monsterlocatie graan werd gedorst. Het graanpollen zou eventueel ook uit uitwerpselen afkomstig kunnen zijn, maar hier zijn geen verdere aanwijzingen voor gevonden.¹³

Overzicht van de soorten:

Spoor	127	
Labnr.	BX6025	
laag	c	
diepte in cm	32,5-33,5	
rijkdom	zeer arm	
conservering	slecht	
telbaar	nee	
globale AP/NAP	25/75?	Som boompollen/niet-boompollen
<u>Bomen en struiken (drogere gronden)</u>		
Corylus (B)	+	Hazelaar
<u>Bomen (nattere gronden)</u>		
Alnus (B)	+	Els
Salix (B)	(+)	Wilg
<u>Cultuurgewassen</u>		
cf. Cannabinaceae (B)	(+)	Hennepfamilie?
Cerealìa-type	+	Granen-type
Secale (B)	(+)	Rogge
<u>Akkeronkruiden en ruderalen</u>		
Phaeoceros laevis	(+)	Geel hauwmos
<u>Graslandplanten</u>		
Plantago lanceolata-type (B)	(+)	Smalle weegbree-type
<u>Algemene kruiden</u>		
cf. Asteraceae liguliflorae	(+)	Composietenfamilie lintbloemig?
cf. Brassicaceae (B)	(+)	Kruisbloemenfamilie?
Carduus/Cirsium	(+)	Distel/Vederdistel
Caryophyllaceae (B)	(+)	Anjerfamilie
Chenopodiaceae p.p. (B)	(+)	Ganzenvoetfamilie
Geranium (B)	(+)	Ooievaarsbek
Ranunculus acris-type (B)	(+)	Scherpe boterbloem-type
<u>Moeras- en oeverplanten</u>		
Cyperaceae (B)	+	Cypergrassenfamilie
<u>Sporenplanten</u>		
Dryopteris-type	++	Niervaren-type
Polypodium	++	Eikvaren
Sphagnum	+	Veenmos
<u>Microfossielen (water)</u>		
Type 128A	+	Watertype (T.128A)
<u>Microfossielen (overig)</u>		
Glomus	+	bodemschimmel Glomus
Houtskool fragmenten	+++	Houtskool fragmenten
indet	(+)	
getelde exoot	++	
EXOOT per PIL	20484	EXOOT per PIL
Aantal PILLEN toegevoegd	2	Aantal PILLEN
Monstervolume in ml	5	Monstervolume in ml

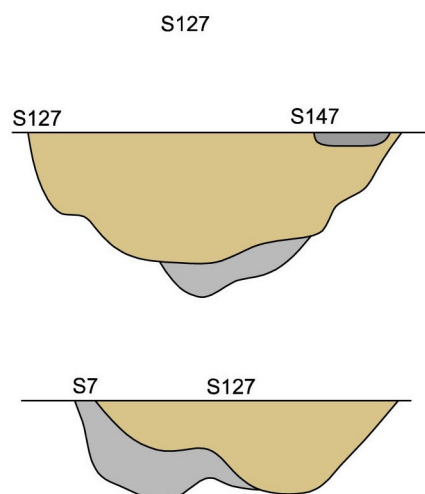
¹³ Pollenwaardering uitgevoerd door Wouter van der Meer, Biax Consult

legenda:

(+)	= sporadisch aanwezig
+	= aanwezig
++	= regelmatig aanwezig
+++	= veel aanwezig

Fig. 32: Doorsnede greppel spoor 127

Schaal 1:50

Fig. 31: Doorsnedes van spoor 127

Het vondstmateriaal (Fig. 21 en Fig. 38) wijst op een datering in de Romeinse tijd. Het spoor leverde twee gegladde randfragmenten op van twee borden met naar binnen staande rand in handgevormd aardewerk, drie wandfragmenten, vermoedelijk van een *dolium*, acht wandfragmenten en een bodemfragment in oxiderend gebakken gewone waar en twee wandfragmenten reducerend gebakken gewone waar. Daarnaast leverde het spoor ook twee wandfragmenten kurkwaar op, waarvan respectievelijk één gedecoreerd met alternerende groeven en met kamstrepen op de buitenzijde, drie wandfragmenten van een Spaanse olijfolieamfoor, twee wandfragmenten Terra Sigillata waarvan het type en de fabric helaas niet met zekerheid te bepalen zijn, en twee niet nader te determineren wandfragmenten.

Verder werden vier dakpanfragmenten gerecupereerd, een silexafslag, een ijzeren platte ring, die versmalt naar de uiteinden toe. Uit laag b van dit spoor werden nog 10 fragmenten handgevormd aardewerk gerecupereerd, waarvan twee bodemfragmenten en acht wandfragmenten. Ook werden nog een wandfragment reducerend gebakken gewone waar en drie fragmenten van een maalsteen in conglomeraat aangetroffen.

Uit de onderste laag (d) werd een randfragment van een bord in Terra Sigillata aangetroffen van het type Dragendorf 31, mogelijk afkomstig uit Trier en te dateren tussen het laatste kwart van de 2de tot en met de 3de eeuw, naast een wandfragment kruikwaar en een fragment conglomeraat. Het vondstmateriaal lijkt het spoor te dateren vanaf het laatste kwart van de 2de eeuw.

Op vlak van conservatie is in de Romeinse greppel S127 nog een gecorrodeerd object in ijzer aangetroffen (V68, Fig. 33 tot Fig. 35), waar een conservatiebehandeling op werd toegepast. Het gaat om een plat stuk ijzer dat versmalt naar de uiteinden

Fig. 33: Ijzeren ring uit S127 (V68)

toe. Het is geplooid, waardoor een ringvorm ontstaat. Van de overige metaalfragmenten, die uitsluitend objecten in ijzer omvatten, lijkt het weinig zinvol om ze te conserveren. Het gaat in hoofdzaak om bouw materiaal, met name nagels.

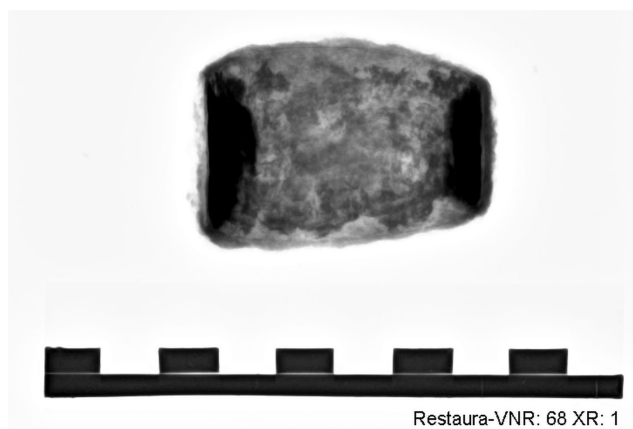

Fig. 34: Röntgenopname van de ijzeren ring (vooraanzicht)

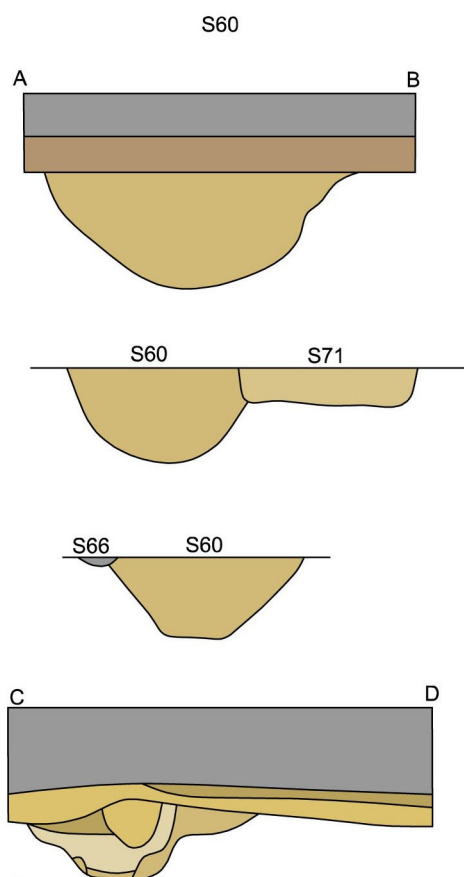

Fig. 35: Röntgenopname van de ijzeren ring (zijaanzicht)

Een laatste greppel is S60, die parallel aan S57 ligt. De tussenafstand bedraagt 7,7 m. De greppel, die kon gevolgd worden over een lengte van 53,2 m, heeft een breedte van 1,8 m en een bewaarde diepte van 63 cm. De vulling is licht grijsbruin en het profiel is komvormig met uitwaaiierende wanden (Fig. 37 en Fig. 36). Het spoor leverde drie wandfragmenten reducerend gebakken gewone waar en drie wandfragmenten kruikwaar op, naast nog vier tegelafragmenten.

Fig. 37: Doorsnede S60 AB

Schaal 1:50

Fig. 36: Doorsnedes van spoor 60

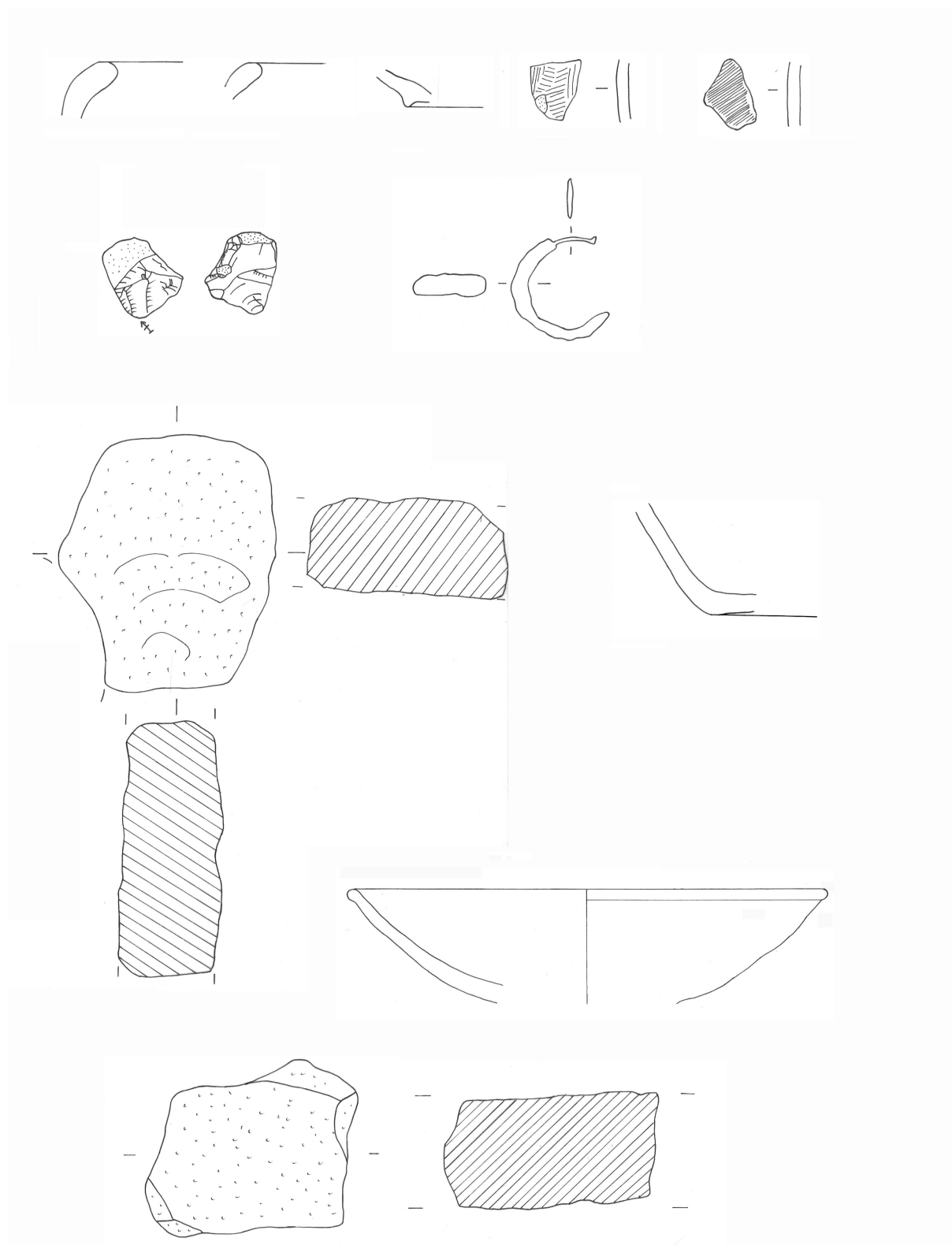

Fig. 38: Vondstmateriaal uit S127

7.2 Paalsporen

Er werden twee palenclusters aangetroffen, centraal binnen het onderzoeksgebied (Fig. 47 en Fig. 57). Deze worden omsloten door een aantal grachten (zie hoger). Helaas kunnen binnen de palenclusters geen plattegronden met zekerheid onderscheiden worden.

Een aantal van de paalsporen van de eerste palencluster kan toegeschreven worden aan de Romeinse tijd, terwijl andere sporen dan weer dateren uit de Karolingische periode. Daarom wordt aan deze palencluster en de discussie er rond een apart hoofdstuk gewijd.

Verder leek zich ten noorden van de eerste sporencluster nog een noord-zuid georiënteerde structuur te bevinden (S102-103, 115-116 en 124). De meeste van deze sporen bleken echter natuurlijk te zijn. De twee overgebleven sporen bleken bovendien nog sterk in grootte te verschillen, waardoor deze hypothese niet meer aangehouden wordt.

Fig. 39: Sporen 132 tot 134

Fig. 40: Doorsnede S133

Aan de noordoostelijke rand van de werkput komen een aantal sporen geclusterd voor. De sporen verschillen echter sterk in grootte, doorsnede en opvulling. De bij elkaar gelegen sporen 132 tot 135 zijn licht ovaal en hebben een diameter tussen 30 tot 45 cm. Sporen 132 tot 134 liggen op een lijn (Fig. 39), met een tussenafstand van 50 cm. Er kon echter geen structuur in herkend worden, zoals een spijker. De vulling van de sporen varieert tussen licht bruingrijs (S132), donker bruingrijs (S135) en licht bruinwit (S133 en 134). De sporen hebben een bewaarde diepte tussen 20 en 30 cm, en hebben een komvormige doorsnede met steile wanden (Fig. 40). Spoor 134 leverde een wandfragment reducerend gebakken gewone waar op.

Tot slot werden nog twee grotere paalkuilen aangetroffen in deze zone (S122 en 141). De sporen hebben een diameter van circa 90 cm en zijn in doorsnede rechthoekig. Bij S140 kon nog een kern vastgesteld worden met een diameter van 45 cm. De paalkuilen liggen 4,45 m uit elkaar. Daar ze nabij de rand van de werkput liggen, kon niet uitgemaakt worden of ze deel uitmaken van een structuur. De oostrand van de werkput ligt aan de rand van het projectgebied en sluit aan bij bebouwde percelen. Er kon dan ook geen uitbreiding aangelegd worden om verder inzicht te verkrijgen in de mogelijke structuur.

Fig. 41: Vondstmateriaal uit S141

In beide paalkuilen werd vondstmateriaal aangetroffen. Bij Spoor 122 gaat het om zeven wandfragmenten handgevormd aardewerk. Spoor 141 leverde een randfragment reducerend gebakken gewone waar op (Fig. 41). Het betreft een uitstaande, verdikte rand met scherp geknikte schouder. Daarnaast werd in het spoor nog een randfragment van een kookpot in handgevormd aardewerk aangetroffen.

7.3 Kuilen

Ten zuidoosten van de centrale sporencluster werd een kleine kuil, S153, aangetroffen (Fig. 42, Fig. 43 en Fig. 44). De ovale kuil met licht bruingrijs gevlekte vulling heeft afmetingen van 88 bij 55 cm en is bewaard tot een diepte van 25 cm diep. De doorsnede is rechthoekig met licht uitstaande wanden. Het vondstmateriaal omvat een wandfragment van een amfoor en een wandfragment van een *dolium*.

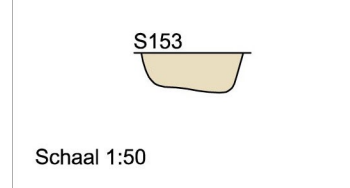

Fig. 42: Doorsnede S153

Fig. 43: S153

Fig. 44: Doorsnede S153

7.4 Overige paalsporen

Aan de noordoostzijde kwamen nog een aantal sporen geclusterd voor (zie hoger). Een aantal ervan lijken toe te wijzen aan een afsluiting (S128, 130 en 131) (Fig. 45), die kon gevolgd worden over een afstand van 7,0 m. De sporen hebben een diameter van 30 cm en een bewaarde diepte tussen 7 en 11 cm. Ze zijn in doorsnede komvormig met steile wanden. Deze sporen leverden helaas geen vondstmateriaal op, waardoor hun datering onduidelijk is.

Fig. 45: Doorsnede palenrij S128, 130 en 131

7.5 Besluit

Gezien er verschillende greppels zijn die elkaar oversnijden, was het mogelijk daar een relatieve chronologie van op te stellen. Deze oversnijdingen wijzen op de aanwezigheid van minstens twee fasen. Mogelijk situeert deze tweede fase zich meer naar het zuidoosten, deels buiten de onderzoekszone, aangezien de afbakenende greppel een areaal naar het zuidoosten afbakt.

Op basis van het vondstmateriaal lijken de Romeinse sporen te dateren in de midden-Romeinse tijd, vanaf het midden van de 2de eeuw tot in de 3de eeuw. ¹⁴C-datering wijst enerzijds op een datering van S96 in de 1ste eeuw en een datering op het einde van de 3de of het begin van de 4de eeuw voor S53 (zie ook het volgende hoofdstuk). Duidelijk is de dominante noordoost-zuidwest oriëntatie van de structuren. Verder bevinden zich binnen de erven een aantal kuilen, waaronder een kuil met haardresten. Sporen die wijzen op watervoorziening, zoals waterputten- of kuilen, ontbreken. Deze bevinden zich mogelijk buiten de onderzoekszone.

8 Bewoningssporen uit de Romeinse tijd en de Karolingische periode

Veruit de grootste groep sporen die aangetroffen werd tijdens het onderzoek, zijn de paalsporen (Fig. 48). De meeste paalsporen hebben een ronde paalkern, waarrond nog een rechthoekige aanlegkuil afgelijnd kon worden. De sporen zijn vaak moeilijk te herkennen, vooral dan de paalkuilen. De meeste paalkuilen hebben een lichtgrijze tot licht grijsbruine vulling. De doorgaans rechthoekige paalkuilen, waarvan de zijden afmetingen hebben die liggen tussen 40 en 190 cm zijn in doorsnede doorgaans eveneens rechthoekig tot komvormig met steile wanden, met een diepte die varieert tussen 20 en 60 cm. De paalkernen hebben een grijze tot bruingrijze vulling, een diameter van 30 à 35 cm en gaan tot 65 cm diep.

Aanvankelijk werden de meeste paalsporen na afloop van het terreinonderzoek toegeschreven aan de Romeinse tijd. Uit een evaluatie van het vondstmateriaal door prof. dr. Wim De Clercq, bleken echter ook enkele sporen vondstmateriaal uit de Karolingische periode te bevatten. Ook de uitgevoerde dateringen wijzen op een groot aantal sporen dat in de Karolingische periode te dateren is, doorgaans in de 9de tot 10de eeuw. Omwille van de grote gelijkenissen van deze paalsporen met paalsporen uit de Romeinse tijd, de aanwezigheid van een aantal sporen uit een onbepaalde periode en hun ligging in dezelfde palencluser, wordt er voor geopteerd om ze samen te bespreken.

8.1 Een palencluster

In de noordoostelijke cluster zijn enkele paalsporen aanwezig, die in paren voorkomen. Het gaat om de sporen 23 en 35, 26 en 36, 50, 51, 52 en 53 (Fig. 49) en tot slot sporen 56 en 104. Het is eventueel mogelijk om daar een kruisvormige plattegrond in te herkennen, in combinatie met spoor 96 (Fig. 50) in het noordoosten. Deze palengroep beslaat dan een oppervlakte van 11,80 bij 9,10 m. In spoor 96 werden twee wandfragmenten Terra Nigra-achtig aardewerk aangetroffen, evenals twee bodemfragmenten reducerend gebakken gewone waar. Verder bevatte S96 wandscherven van een baksel van een kruik dat gelijkaardig is aan dat van Bavai. Op basis van deze vondsten, is het spoor te dateren in de Romeinse tijd. Van dit spoor werd ook houtskool gedateerd, door middel van ¹⁴C-datering (uitgevoerd op MHK 29), waardoor het spoor in de 1ste eeuw na Chr. geplaatst kan worden (Fig. 46: Kuurne MHK 29 R_Date (1975,35)). In het zuidwesten is echter geen tegenhanger van het spoor aanwezig, waardoor het voor de structuur slechts bij een hypothese blijft.

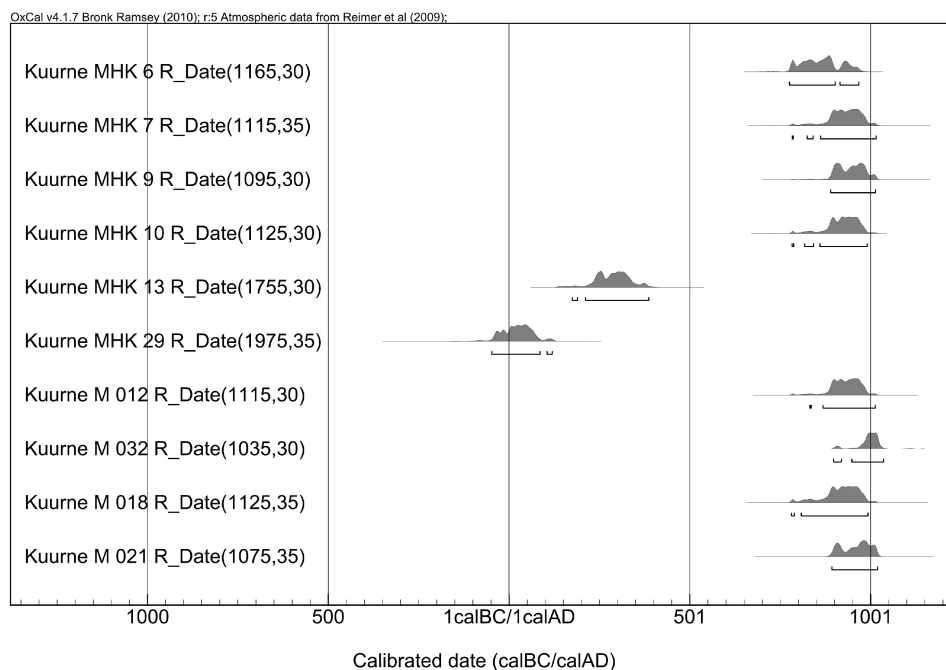

Fig. 46: Calibratiecurve van de ^{14}C -dateringen.

Vondstmateriaal uit dezelfde cluster werd aangetroffen in S26, met name een wandfragment handgevormd aardewerk en een dakpanfragment, te dateren in de Romeinse tijd. In de kern van S35 en in S36 werd telkens een wandfragment oxiderend gebakken aardewerk aangetroffen. Een beschouwing van het baksel lijkt voor S35 te wijzen op een datering in de Romeinse tijd en voor S36 op een datering in de Karolingische periode. De ^{14}C -datering van S36 (uitgevoerd op MHK 9) leverde inderdaad een datering op rond het einde van de 9de tot einde van de 10de eeuw (Fig. 46: Kuurne MHK 9 R_Date (1095,30)). Dit betekent dat de cluster wellicht bestaat uit palen uit minstens twee verschillende perioden: de Romeinse tijd en de Karolingische tijd.

Spoor 56 leverde een wandfragment oxiderend en een wandfragment reducerend gebakken aardewerk op, naast twee wandfragmenten handgevormd aardewerk en twee niet nader te determineren wandfragmenten. Twee van de wandfragmenten zijn te dateren in de Karolingische periode. Er zit echter ook duidelijk Romeins materiaal bij, dat mogelijk verspilt is en zo in het spoor terecht gekomen is. Ook werden uit het spoor zeven fragmenten verbrande klei gerecupereerd.

Van sporen S23 en S53 zijn geen vondsten afkomstig, maar werden wel houtskoolstalen gedateerd. Deze plaatsen S23 (MHK 7) in de Karolingische periode (omstreeks de tweede helft van de 9de eeuw) (Fig. 46: Kuurne MHK 7 R_Date (1115,35)). S53 (MHK 13) moet dan weer in de laat-Romeinse tijd geplaatst worden, meer bepaald omstreeks het einde van de 3de of begin van de 4de eeuw na Chr (Fig. 46: Kuurne MHK 13 R_Date (1755,30)).

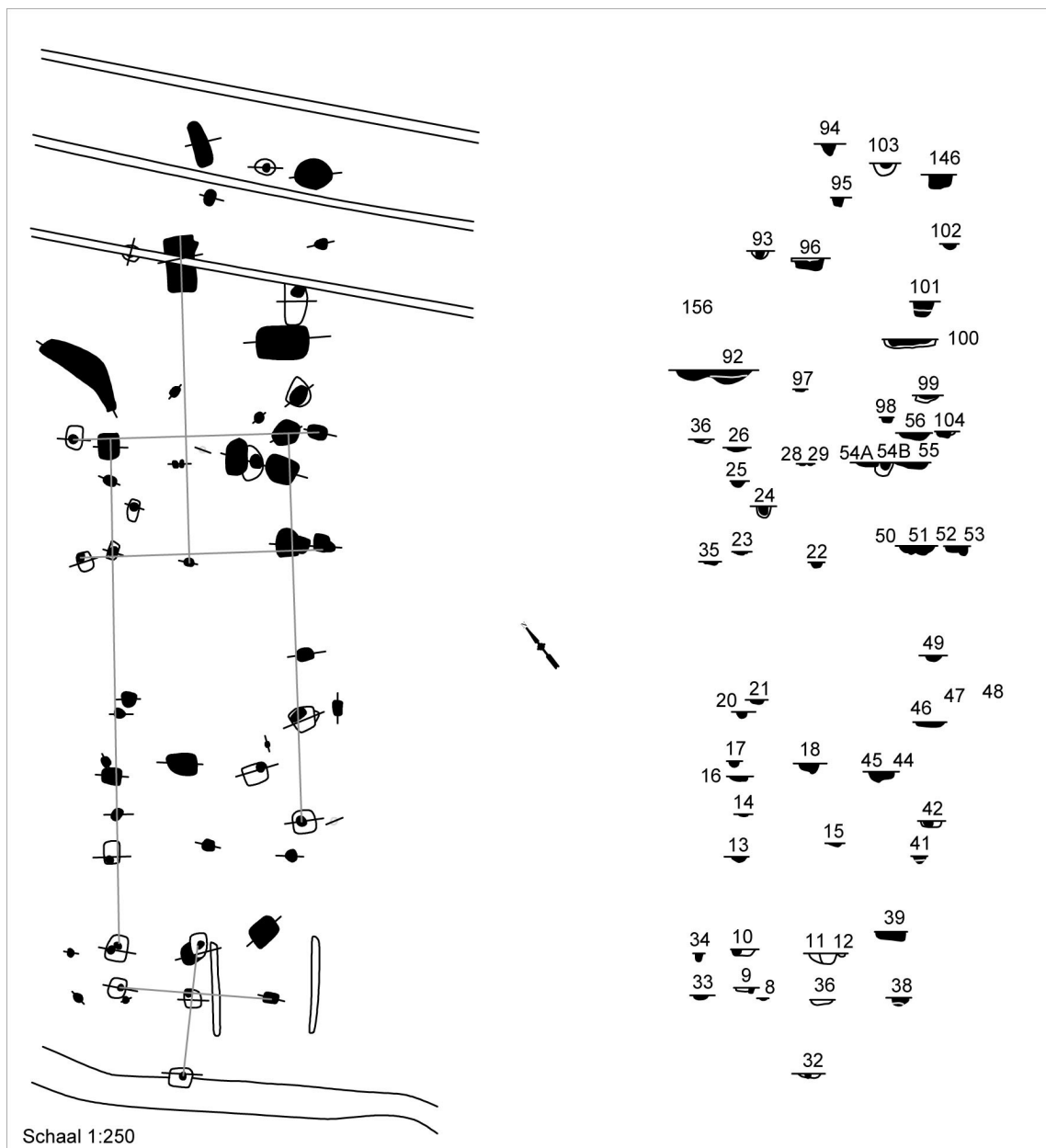

Fig. 47: Grondplan en doorsnedes palencluster, coupes NO-ZW

In de zuidwestelijke cluster aan paalsporen zijn eveneens enkele paalsporen aanwezig die in paren voorkomen. Het gaat enerzijds om de sporen 42 en 43 en anderzijds om de sporen 47 en 48, met tussenafstand van 3,40 m. Ze liggen verder ook op één lijn met de eerder vermelde sporen 50 tot 104, die in de noordoostelijke cluster te vinden zijn. Ook spoor 49 ligt op deze lijn, die kon gevolgd worden over een lengte van 14,70 m. Van de sporen 42, 43, 47 en 48 zijn echter in het noordwesten geen tegenhangers aangetroffen.

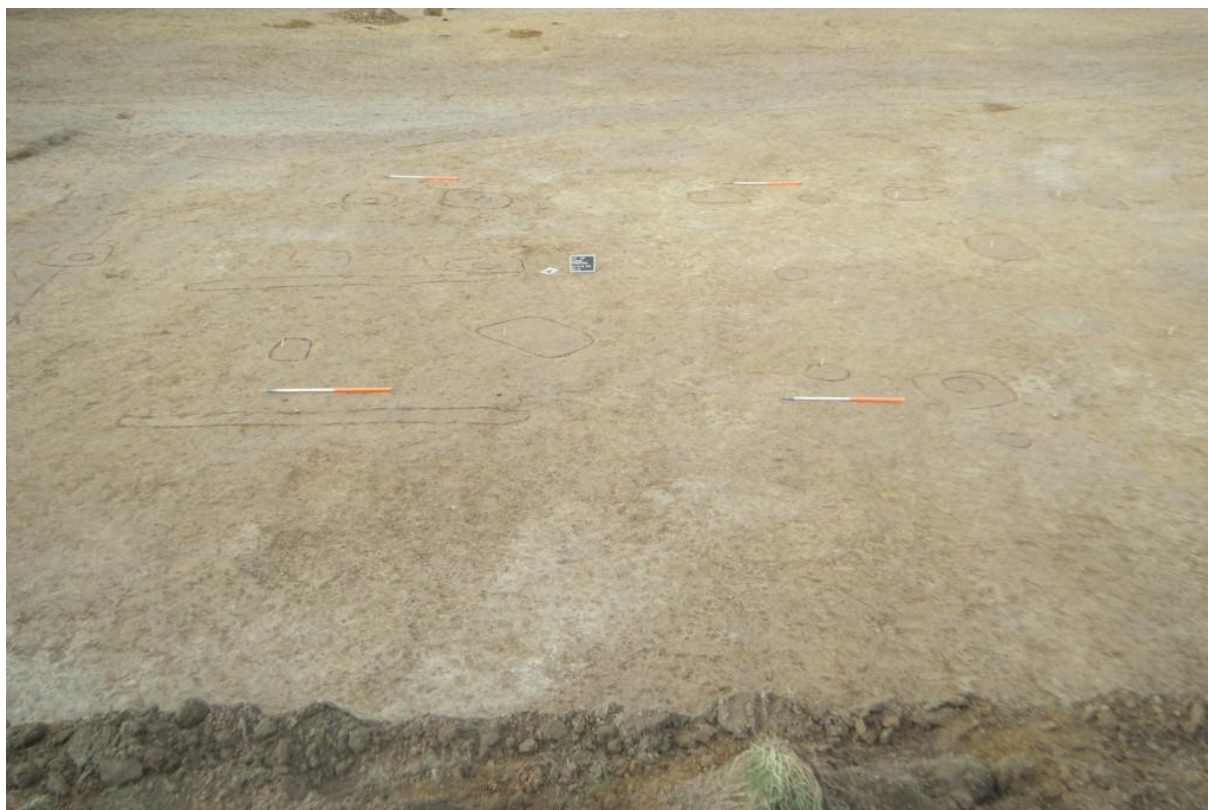

Fig. 48: Zicht op sporencluster toebehorend aan één of meerdere gebouwen

Fig. 49: S50-53

Fig. 50: Doorsnede AOC van S96

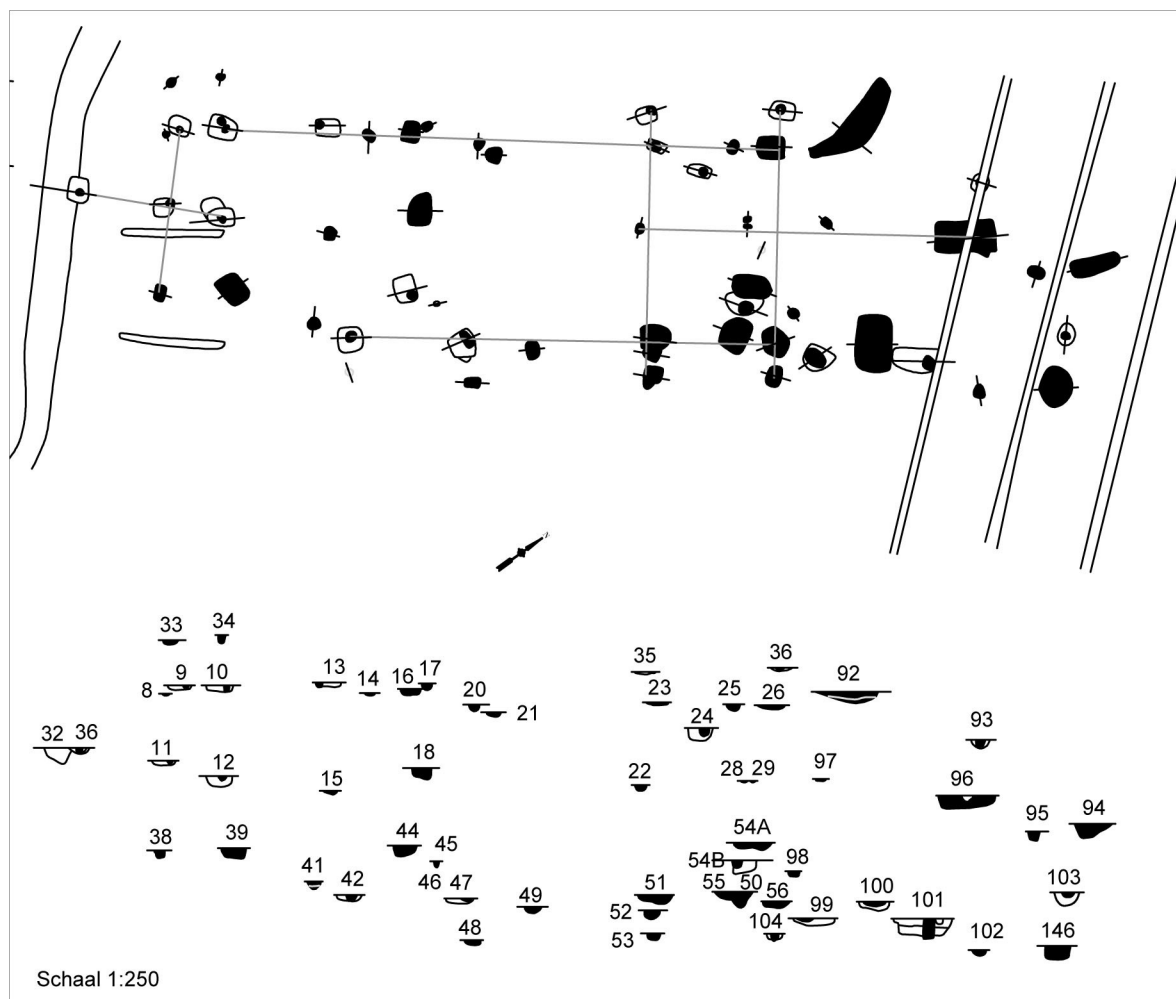

Fig. 51: Grondplan en doorsnedes palencluster, coupes NW-ZO

Ten noordwesten bevinden zich wel enkele paalsporen op een lijn, met een noordoost-zuidwest oriëntatie, net zoals de sporen 42 tot 104. Deze tweede lijn is te zien in de sporen 8, 10, 13, 14, 16 en 17 (Fig. 52), en kan eventueel nog vervolledigd worden met de sporen 23 en 26. Na ^{14}C -datering kan S13 (MHK 6) omstreeks 776 tot 903 (Fig. 46: Kuurne MHK 6 R_Date (1165,30)) geplaatst worden, wat dit spoor in de Karolingische periode plaatst. De vondsten van S26 werden hoger reeds besproken.

Fig. 53: Kogelpot aangetroffen in S32a, 1:2

Fig. 52: S13 en 14

Tot slot is in het zuidwesten nog een lijn in de paalsporen te zien, die de eerder vermelde lijnen met een noordoost-zuidwest oriëntatie lijkt te verbinden. Deze bestaat uit de sporen 8, 36 en 38 (Fig. 54 en Fig. 55). Sporen 8 en 38 liggen 6,10 m uit elkaar. De relatie van deze paalsporen met de omringende paalsporen 11, 12 en 32 werd onderzocht, maar ook hier was helaas geen dragende structuur in te herkennen, die wijst op een plattegrond.

De vondsten van S36 werden hoger reeds besproken. Uit de kern van spoor 38 werd een wandfragment oxiderend gebakken gewone waar gerecupereerd, dat gedateerd kan worden in de Romeinse periode. Van spoor 38 werd een houtskoolstaal (MHK10) gedateerd (Fig. 46: Kuurne MHK 10 R_Date (1125,30)). Hieruit blijkt echter dat het spoor in de Karolingische periode geplaatst dient te worden, omstreeks de 9de of 10de eeuw na Chr.¹⁴ De kern van spoor 32 leverde een rand- en drie wandfragmenten op van een reducerend gebakken kogelpot (Fig. 53), te dateren in de Karolingische periode. Ook S20 en S31 lijken op basis van vondstmateriaal te dateren in de Karolingische periode. De andere sporen uit de cluster die vondstmateriaal opleverden, zijn te dateren in de Romeinse periode. Enkel S42, S92 en S100 zijn misschien te dateren in de ijzertijd of Romeinse tijd. Het vondstmateriaal uit S24 blijkt echter wel sterk verweerd, wat er op kan wijzen dat het residueel materiaal betreft.

Fig. 55: S36

Fig. 54: Doorsnede DOA van S36

Voor het noordoosten van de cluster lijkt het grootste deel van het vondstmateriaal te wijzen op een datering van de sporen in de Romeinse periode. ¹⁴C-dateringen wijzen bovendien op een datering in de 1ste eeuw en in de 3de of 4de eeuw na Chr. Toch bevinden zich in deze zone ook enkele sporen uit de Karolingische periode. In het zuidwestelijke deel van de cluster wijzen zowel vondstmateriaal als ¹⁴C-dateringen uitsluitend op een datering in de Karolingische periode, maar hier bevindt zich ook het grootste aantal sporen met een onbepaalde datering.

Mogelijk kan in de noordoostelijke cluster een gebouwplattegrond gezien worden van de zogenaamde *bâtiments à porche* of *Vierpfostenbau mit Doppelpfostensetzung* (Fig. 56).¹⁵ Dergelijk gebouwtype wordt recent meer en meer herkend in een ruime regio, gaande van Normandië tot de Bohemen. Het gebouwtype wordt gekarakteriseerd door vier, of soms zes, diep gefundeerde palen. Deze zijn in de palencluster uit Kuurne misschien te herkennen in S54B, S92, S96 en S100. De palen vormen een rechthoek of vierkant. De gebouwen lijken daardoor sterk op spijkers, zij het dan wel dat ze zich hiervan duidelijk onderscheiden in grootte. De grootte van de constructies kan sterk variëren, waarbij de gemiddelde waarden zich situeren rond 6,16 m (lengte) en 5,06 m (breedte). De lengte-breedte verhouding is maximaal 2/1, en meestal ligt de verhouding tussen 1/1 en 1,4/1. De oppervlakte van de constructies varieert bijgevolg sterk, maar bedraagt in de helft van de gevallen 25 à 30 m². De gebouwen zijn voorzien van één of meerdere toegangspartijen of portieken, waarvan telkens twee palen (of -clusters) in het grondplan getuige zijn. Deze bevinden zich buiten de contouren gevormd door de vier hoofdpalen. Er wordt verondersteld dat de positie van de buitenstaande palen significant is voor de positie van de buitenwand van de constructie, wat meteen een idee geeft over de werkelijke

¹⁴ Goslar 2013

¹⁵ Met dank aan Wim De Clercq voor de suggestie

oppervlakte die de constructies beslaan. De portiek(en) zijn meestal 1,80 tot 2,5 m breed.¹⁶ De paalsporen hebben doorgaans een diameter van 40 tot 80 cm.¹⁷

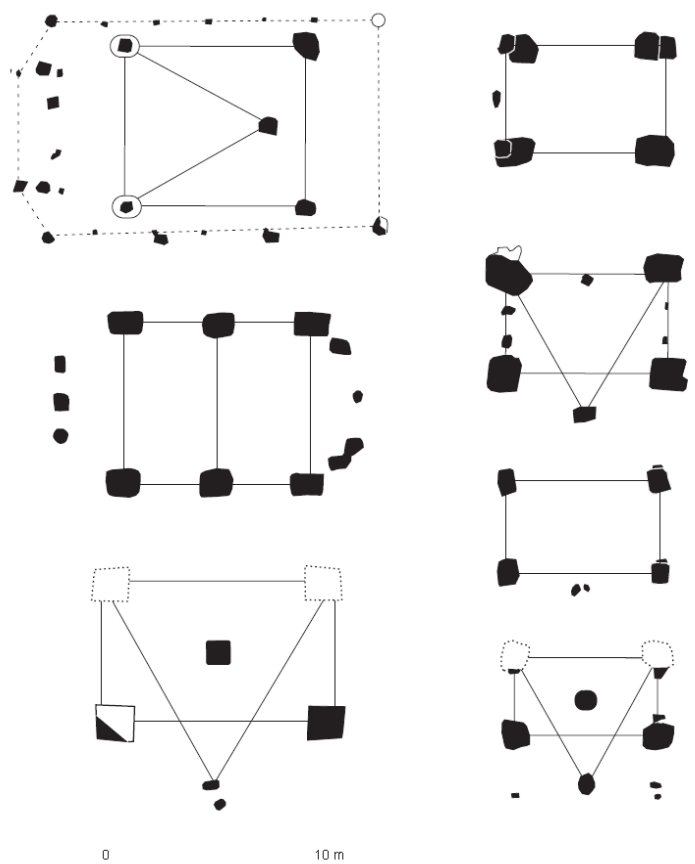

Fig. 56: Overzicht van de verschillende vormen onder de bâtiments à proche (Laurelut et al. 2005: 23, fig. 19)

In de regio van de Champagne en Lorraine in Frankrijk kunnen de structuren gedateerd worden op basis van dendrochronologisch onderzoek van houtresten. De eerste plattegronden van dit type verschenen omstreeks 50 voor Chr. Het grootste deel van de structuren dateert echter uit de Augusteïsche periode en één dendrodatering gaat tot 37 na Chr.¹⁸ Het gebouwtype blijkt zeer courant voor te komen in de eerste twee eeuwen voor Chr. Dit gebouwtype ondergaat een evolutie waarbij in de vroeg-Romeinse periode ook varianten voorkomen met schuin geplaatste palen. In de literatuur worden voor het gebouw verschillende functies gesuggereerd, maar de discussie hieromtrent is nog niet afgesloten. Mogelijke interpretaties zijn een functie als woongebouw of als stockageplaats.¹⁹ De datering van S92 en S100 in de ijzertijd of Romeinse tijd, op basis van vondstmateriaal, lijkt aan te sluiten bij de datering van dit type plattegrond. Ook de datering van S96 in de 1ste eeuw na Chr., op basis van ¹⁴C-datering, kan hier nog bij aansluiten.

16 Cherretté et al. 2011: 201-202; Laurulet/Tegel/Vanmoerkerke 2005

17 Laurelut et al. 2005: 22

18 Laurelut et al. 2005: 20

19 Cherretté et al. 2011: 201-202; Laurulet/Tegel/Vanmoerkerke 2005

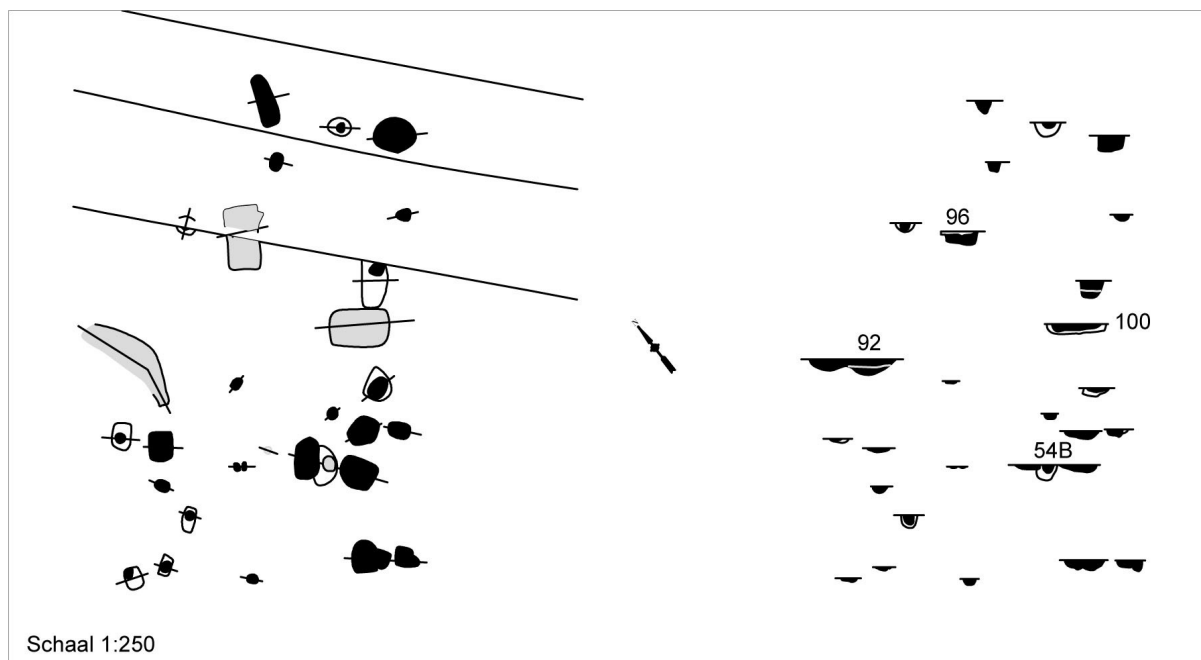

Fig. 57: Detail van de palencluster met aanduiding van de aangehaalde paalsporen voor de Romeinse periode in grijs

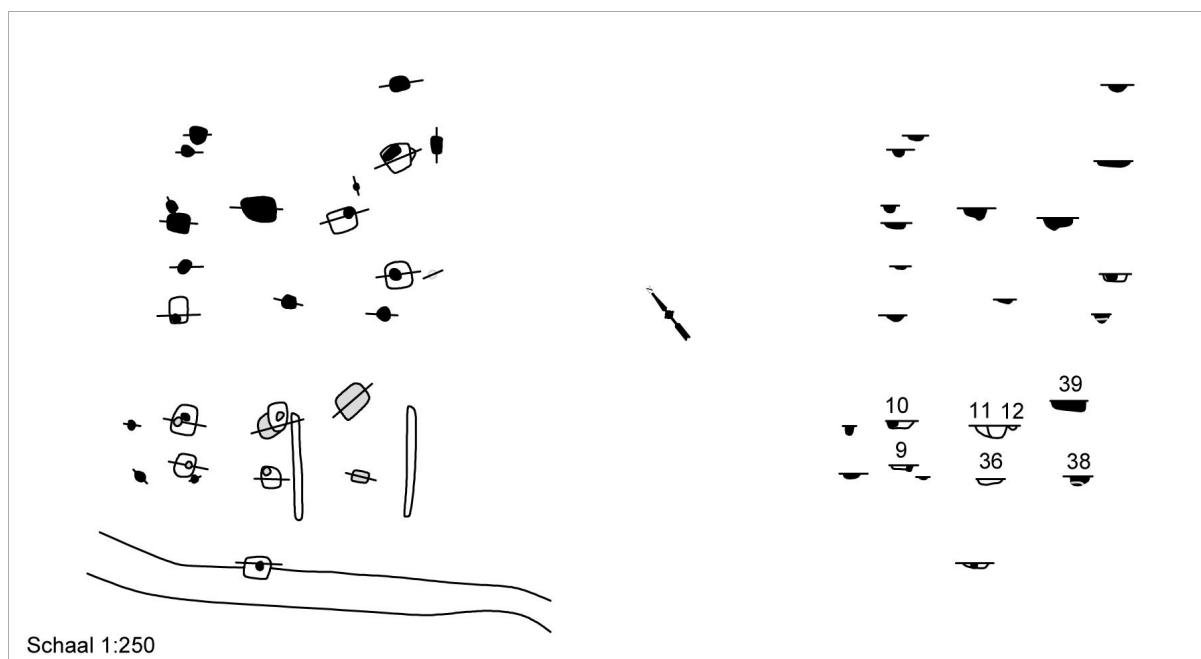

Fig. 58: Detail van de palencluster met aanduiding van de aangehaalde paalsporen voor de Karolingische periode in grijs

Voor het zuidwestelijke deel van de cluster kan misschien de aanwezigheid van een ander type plattegrond gezien worden. Het kan gaan om een drieschepige plattegrond, die goed vertegenwoordigd is tijdens de Karolingische periode. Tijdens de 10de eeuw lijkt het bijna het enige type plattegrond dat vertegenwoordigd is.²⁰ De twee rijen van drie paalsporen die in de cluster van Kuurne te zien zijn in het zuidwesten omvat S9, S10, S11, S12, S36, S38 en S39, vertoont gelijkenissen met een plattegrond die aangetroffen werd in Goirle (Nederland) (Fig. 62).

²⁰ Verwers 1998: 300

8.2 Overige paalsporen

In het zuidoosten van het onderzoeksterrein werd nog een vierpostenspijker of schuur vastgesteld (Fig. 60 en Fig. 61) (S117, 118, 121 en 155). Deze bevindt zich net buiten het areaal afgebakend door de noordwest-zuidoost georiënteerde greppel. De spijker heeft zijden van circa 3,75 m en heeft een noordoost-zuidwest oriëntatie, waarmee het aansluit bij de palenclusters en greppels.

De ronde tot licht ovale paalsporen hebben een gemiddelde diameter van 1,25 m en bezitten een paalkern. De paalkuilen hebben een lichte witgrijze tot bruinigrijze gevlekte vulling, de paalkernen een bruinigrijze gevlekte vulling. Bij S117 wijkt de vulling van de paalkern enigszins af. Deze heeft een bruinzwarte vrij houtskoolrijke gevlekte vulling, waarboven zich nog een tweede opvulling bevindt met een grijsbruine gevlekte vulling (Fig. 59). De houtskoolrijke vulling van de paalkern wijst mogelijk op een verbranding van de paal *in situ*.

Twee van de paalsporen leverden vondstmateriaal op. S118 leverde een wandfragment reducerend gebakken gewone waar op. Bij S155 leverde de paalkern een wandfragment grijs aardewerk op en de paalkuil een rand- en een wandfragment reducerend gebakken gewone waar en een wandfragment van een amfoor. Spoor 154 leverde eveneens aardewerkfragmenten op. Het betreft een wandfragment van een oxiderend gebakken regionale transportamfoor, twee bodemfragmenten en een wandfragment kruikwaar. Daarnaast werden een rand- en twee wandfragmenten reducerend gebakken gewone waar aangetroffen, waarbij het randfragment kan toegewezen worden aan een bord of schotel van het type Stuart 218, dat vooral voorkomt in de 2de eeuw en later. Ook werden drie wandfragmenten handgevormd aardewerk gerecupereerd.

Fig. 60: Doorsnedes spijker

Fig. 59: Doorsnede S117, één van de paalsporen van de spijker

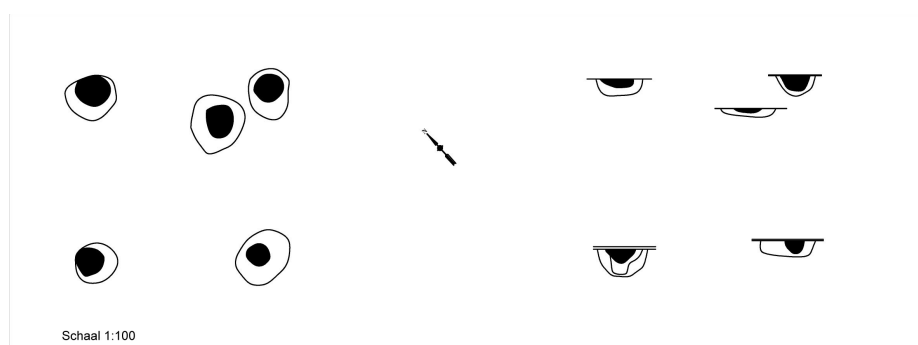

Fig. 61: Grondplan en doorsnedes van de spijker

Op basis van ^{14}C -dateringen van houtskool uit sporen S118 (MO12) en S121 (MO32), moet de spijker echter eerder in de Karolingische periode gesitueerd worden (Fig. 46: Kuurne M 012 R_Date (1115,30) en Kuurne M 032 R_Date (1035,30)), meer bepaald rond het einde van de 9de of zelfs 10de eeuw.²¹ Er werd nog een paalspoor aangetroffen binnen de structuur (S154). Dit paalspoor is mogelijk als een herstelling te interpreteren.

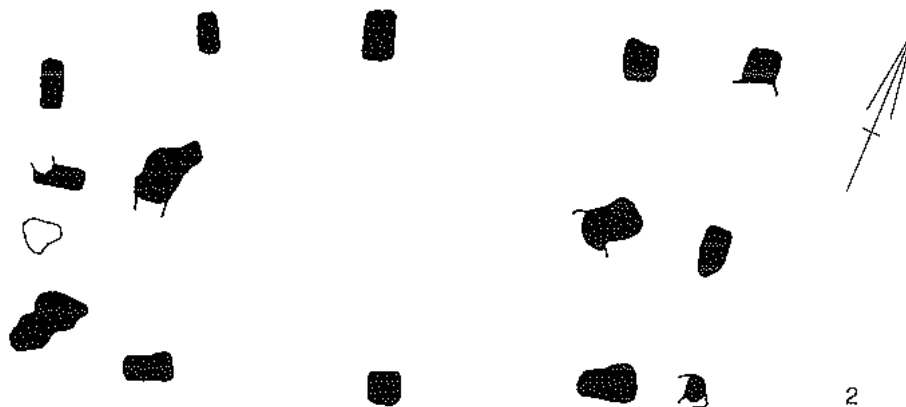

Fig. 62: Karolingische plattegrond van Goirle (Verwers 1998: 284, fig. 60)

8.3 Kuil

Aan de noordwestzijde van de centrale sporencluster, die besproken werd in het voorgaande hoofdstuk, is een rechthoekige kuil aangetroffen met twee opvullingslagen, S31 (Fig. 63 en Fig. 64). De kuil heeft een afmeting van 1,25 bij 1,10 m en een maximale bewaarde diepte van 26 cm. Het profiel is komvormig met steile wanden. De onderste laag is grijszwart, houtskoolrijk en bevat verschillende brokken verbrande leem (Fig. 65). Dit wijst er op dat de kuil werd gebruikt voor het dumpen van haardresten. De bovenste laag is licht bruingrijs gevlekt en kan beschouwd worden als de opvulling van de nazakking. Aangezien de onderste laag van de kuil houtskoolrijk is, werd zowel uit kwadrant C0A als kwadrant B0D een staal voor datering uitgekozen (resp. M018 en M021). De bekomen dateringen zijn te situeren omstreeks het einde van de 9de of in de 10de eeuw op, wat erop wijst dat het spoor eerder in de vroege tot volle middeleeuwen geplaatst moet worden (Fig. 46: Kuurne M 018 R_Date (1125,35) en Kuurne M 021 R_Date (1075,35)).

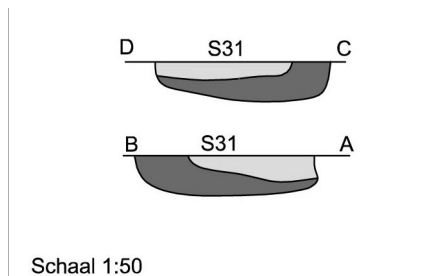

Fig. 63: Doorsnedes van de besproken kuilen

²¹ Goslar 2013

Fig. 64: Houtskoolrijk spoor 31

Fig. 65: Doorsnede S31

In de onderste opvullingslaag werden vier wandfragmenten reducerend gebakken gewone waar aangetroffen en drie fragmenten oxiderend gebakken gewone waar.

8.4 Besluit

Zowel het vondstmateriaal als de uitgevoerde ¹⁴C-dateringen wijzen op de aanwezigheid van sporen uit de Romeinse tijd enerzijds en sporen uit de Karolingische periode anderzijds. Mogelijk bevindt zich in deze zone een zogenaamd *bâtiments à porche*. De dateringen van vondstmateriaal en ¹⁴C-datering lijken deze hypothese in eerste instantie niet tegen te spreken. Het lijkt er op dat vooral in de noordoostelijke zone van de sporencluster veel Romeinse sporen aanwezig zijn, hoewel Karolingische sporen in deze zone ook aanwezig blijken.

In het zuidwesten van de sporencluster zijn echter veel sporen met een onbepaalde datering aanwezig. Opvallend is echter dat alle dateerbare sporen uit deze zone, toe te schrijven zijn aan de Karolingische periode. Mogelijk is bovendien in de zetting van de paalsporen een drieschepige Karolingische plattegrond te herkennen.

Een aantal paalsporen in het zuidoosten van het onderzoeksterrein zijn afkomstig van een vierpostenspijker, en blijken eveneens toegeschreven te kunnen worden aan de Karolingische periode.

9 Sporen uit de volle middeleeuwen

9.1 Greppelstructuur

Net als voor de greppelstructuren in de Romeinse tijd, kunnen op basis van de greppels minimaal twee fasen onderscheiden worden, die dateren uit de volle middeleeuwen of uit het begin van de late middeleeuwen. De greppels hebben, zoals ook de meeste Romeinse greppels, een noordoost-zuidwest oriëntatie (Fig. 66). In de greppels werd heel wat ouder vondstmateriaal aangetroffen, wat wellicht wijst op het vergraven van oudere sporen.

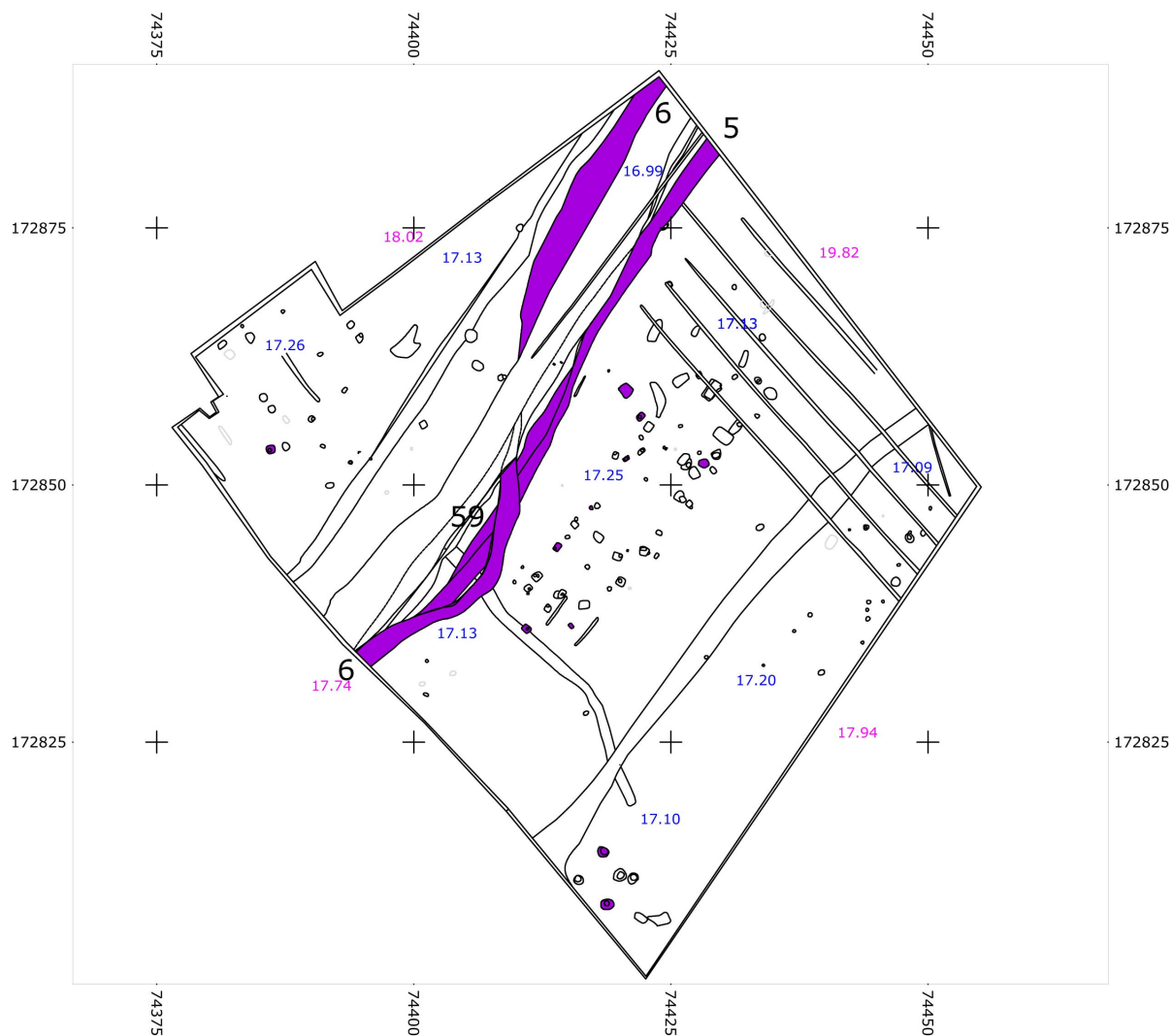

Fig. 66: Sporen uit de middeleeuwse periode met aanduiding van de middeleeuwse greppels

Fig. 68: Doersnede spoor 59

Fig. 67: Oversnijding S59 en 5

Fig. 70: Vondsten uit S59

Stratigrafisch volgt de greppel S59 (Fig. 68) op de Romeinse sporen 7 en 127. Spoor 59 heeft een breedte van 1,85 m en een bewaarde diepte tussen 15 en 53 cm. De greppel kon gevolgd worden over een lengte 49,9 m. De opvulling is donker grijsbruin gevlekt. In doorsnede is de greppel komvormig met uitwaaijende randen (Fig. 72).

Fig. 69:
Tuitfragment uit
S59

Op vlak van aardewerk (Fig. 70) leverde het spoor een wandfragment reducerend gebakken gewone waar, vier wandfragmenten kruikwaar, twee wandfragmenten handgevormd aardewerk en twee fragmenten gedraaid grijs aardewerk op, waaronder een wandfragment en een tuitfragment van een tuitpot (Fig. 69). Kogelpotvormige tuitpotten lijken voor te komen van de late 10de tot de 13de eeuw.²²

Spoor 5 is een greppel die te beschouwen is als de heruitgraving van greppel S59 (Fig. 67). Deze greppel heeft een lichte bruingrijze gevlekte vulling. Het profiel van de gracht is komvormig met eerder steile wanden (Fig. 73). De greppel met noordoost-zuidwest oriëntatie kon gevolgd worden over een lengte van 11,4 m, heeft een breedte van 1,60 m en een bewaarde diepte van gemiddeld 25 cm. In spoor 5 werd een wandfragment protosteengoed, een wandfragment gedraaid grijs aardewerk, een wandfragment oxiderend gebakken gewone waar en een randfragment van een regionale transportamfoor²³ aangetroffen (Fig. 71). Op vlak van bouw materiaal werden twee fragmenten van vermoedelijk *imbrices* aangetroffen. Het vondstmateriaal lijkt het spoor te plaatsen in de volle middeleeuwen of het begin van de late middeleeuwen.

Fig. 71:
Fragment
transport-
amfoor uit S5

²² De Groote 2008: 268-269

²³ Vroeger ook wel kruikamfoor genoemd. Terminologie gebaseerd op mondelinge communicatie met prof. dr. Patrick Monsieur.

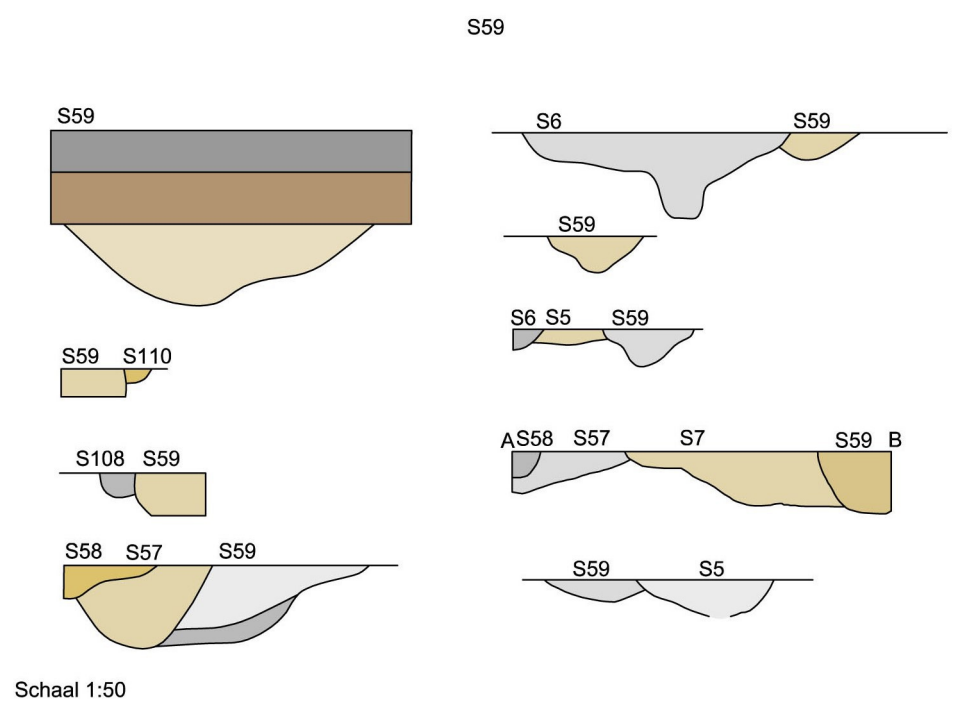

Fig. 72: Doorsnedes van spoor 59

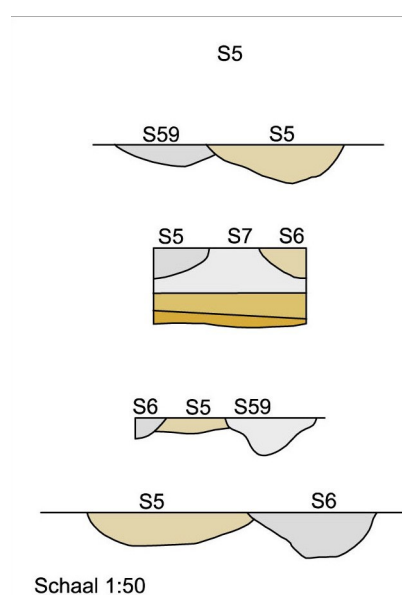

Fig. 73: Doorsnedes van spoor 5

Een andere greppel die aan de middeleeuwen kan toegewezen worden, is spoor 6. Deze greppel heeft een breedte van 3,0 m en een bewaarde diepte van 57 cm. Het profiel is komvormig met steile wanden. De greppel kon gevolgd worden over een lengte van 63,6 m. Aan de zuidzijde knikt de greppel even weg naar het oosten toe. De greppel oversnijdt greppels S5, 7, 57 en 59 (Fig. 74 en Fig. 75).

Fig. 74: Oversnijding S57 en S6, ter hoogte van doorsnede AB

Fig. 75: Doorsnede ter hoogte van de oversnijding tussen greppels spoor 5 en 6

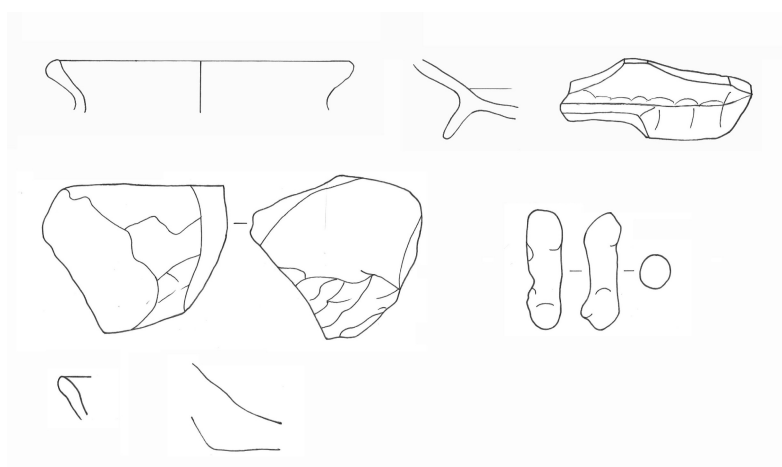

Fig. 76: Vondstmateriaal S6

Uit de vulling werd een bodem met geknepen standring in protosteengoed gerecupereerd (Fig. 76), drie ongeglazuurde wandfragmenten rood aardewerk, een wandfragment Rijnlands roodbeschilderd aardewerk, een randfragment gedraaid grijs aardewerk van een kogelpot met randtype L25 of L25A, te dateren tussen het derde kwart van de 11de eeuw en het eerste kwart van de 13de eeuw.²⁴ Daarnaast werden een residueel randfragment Terra Sigillata aangetroffen, een bodem- en twee wandfragmenten van een *dolium*, een wandfragment reducerend gebakken gewone waar en twee wandfragmenten handgevormd aardewerk. Verder werden nog een zandsteenfragment aangetroffen en twee fragmenten ijzer, waarvan een nagel en een metalen plaatje. Het vondstmateriaal lijkt het spoor te plaatsen op het einde van de volle middeleeuwen of aan het begin van de late middeleeuwen.

9.2 Paalsporen

Aan de westzijde van de opgravingszone werden een aantal paalsporen aangetroffen (Fig. 78, Fig. 81 en Fig. 89). Gezien deze zich enigszins concentreerden, maken ze mogelijk deel uit van een structuur, te relateren aan één of beide hogergenoemde greppels. Omwille daarvan werd aan de oostzijde van de werkput een kleine uitbreiding aangelegd, maar deze uitbreiding leverde geen relevante archeologische sporen op. Er werden enkel recente kuilen vastgesteld. De meeste hebben een donkerbruine (bijvoorbeeld S77-78) tot donkere grijsbruin gevlekte vulling (bijvoorbeeld S74, 79, 85, 86, 148 en 149). De vorm varieert van rond tot afgerond rechthoekig met afmetingen tussen 0,65 en 0,90 m en doorgaans een vrij ondiepe bewaring tussen 14 en 34 cm. In

²⁴ De Groote 2008: 204

doorsnede zijn ze komvormig met steile tot uitwaaiierende wanden (Fig. 79 en Fig. 80). Bij S74 werden twee opvullingen herkend. De bovenste is donker bruingrijs gevlekt, de onderste is donker grijswit gevlekt.

Vondstmateriaal uit deze sporen is zeer schaars. Spoor 64 leverde een wandfragment van een witbakkende scherf op en S74 een wand- en een randfragment gedraaid grijs aardewerk, waarbij het randfragment kan toegewezen worden aan een kogelpot met randtype L6 (Fig. 77), te dateren tussen de 9de eeuw en het eerste kwart van de 12de eeuw.²⁵ Het vondstmateriaal lijkt de sporen in de middeleeuwen te plaatsen. Het schaarse en fragmentaire karakter van de vondsten wijst mogelijk echter op het residueel karakter van de vondsten en vormen ze in dat geval slechts een *terminus post quem*.

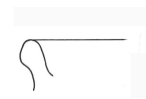

Fig. 77:
Aardewerk uit
S74a

Fig. 78: Sporen 77 en 78

Fig. 79: Doorsnede S85

Spoor 105 is een kuil gelegen in de nabijheid van bovengenoemde paalsporen en kuilen. De kuil is onregelmatig in het vlak (Fig. 82) en heeft afmetingen van 1,8 bij 3,55 m. De kuil is tot 65 cm diep bewaard en heeft een getrapt profiel (Fig. 83). Ze is uitgegraven tot in het zand, waardoor een functie als extractiekuil plausibel is. De vulling is donker bruingrijs gevlekt en leverde een wandfragment gedraaid grijs aardewerk op.

Fig. 81: S149

Fig. 80: Doorsnede S148

²⁵ De Groote 2008: 204

Fig. 82: S105

Fig. 83: Doorsnede S105

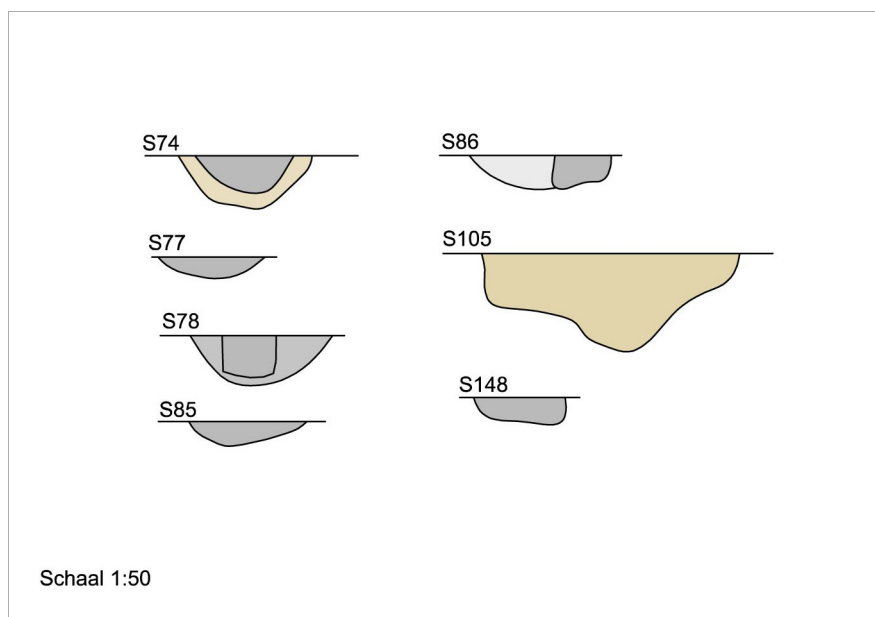

Fig. 84: Doorsnedes van de besproken sporen

9.3 Besluit

Aan de middeleeuwen, in het bijzonder de volle middeleeuwen of het begin van de late middeleeuwen, kunnen een aantal greppels toegewezen worden die elkaar stratigrafisch opvolgen. Deze greppels sluiten met hun noordoost-zuidwest oriëntatie aan bij de Romeinse greppels. Gezien de middeleeuwse greppels net naast of doorheen de Romeinse greppels gaan, waren de Romeinse wellicht nog zichtbaar in het landschap en werden ze 'hergebruikt'.

Een aantal paalsporen, die mogelijk in relatie staan tot de greppels, tonen, net als de greppels nog steeds menselijke activiteit aan in het onderzoeksgebied gedurende de volle middeleeuwen.

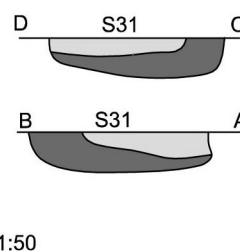

Fig. 85: Doorsnedes van de besproken kuilen

10 Sporen uit de nieuwe en nieuwste tijd

10.1 Greppelstructuur

De meest recente greppel in de onderzoekszone doorsnijdt de middeleeuwse greppels en een aantal van de Romeinse greppel (Fig. 86). De greppel heeft een breedte van 5,45 m en kon gevolgd worden over een lengte van 61,50 m. De bewaarde diepte varieert tussen 66 en 125 cm, waarbij hij het diepst is in het zuiden. Het profiel van de greppel is getrapt (Fig. 87) en kent meerdere opvullingslagen (Fig. 90). De bovenste laag (a) is bruingrijs gevlekt en bevat baksteenfragmenten. De onderliggende laag (b) is donker bruingrijs en enigszins gelaagd. Aan de zuidzijde van de onderzoekszone kon bovendien nog een lichtbruine gevlekte laag (c) vastgesteld worden. De greppel, die op heden ter hoogte van het maaiveld niet meer zichtbaar is, situeert zich ter hoogte van een perceelsgrens. Deze is ook zichtbaar op de Atlas der Buurwegen (Fig. 88).

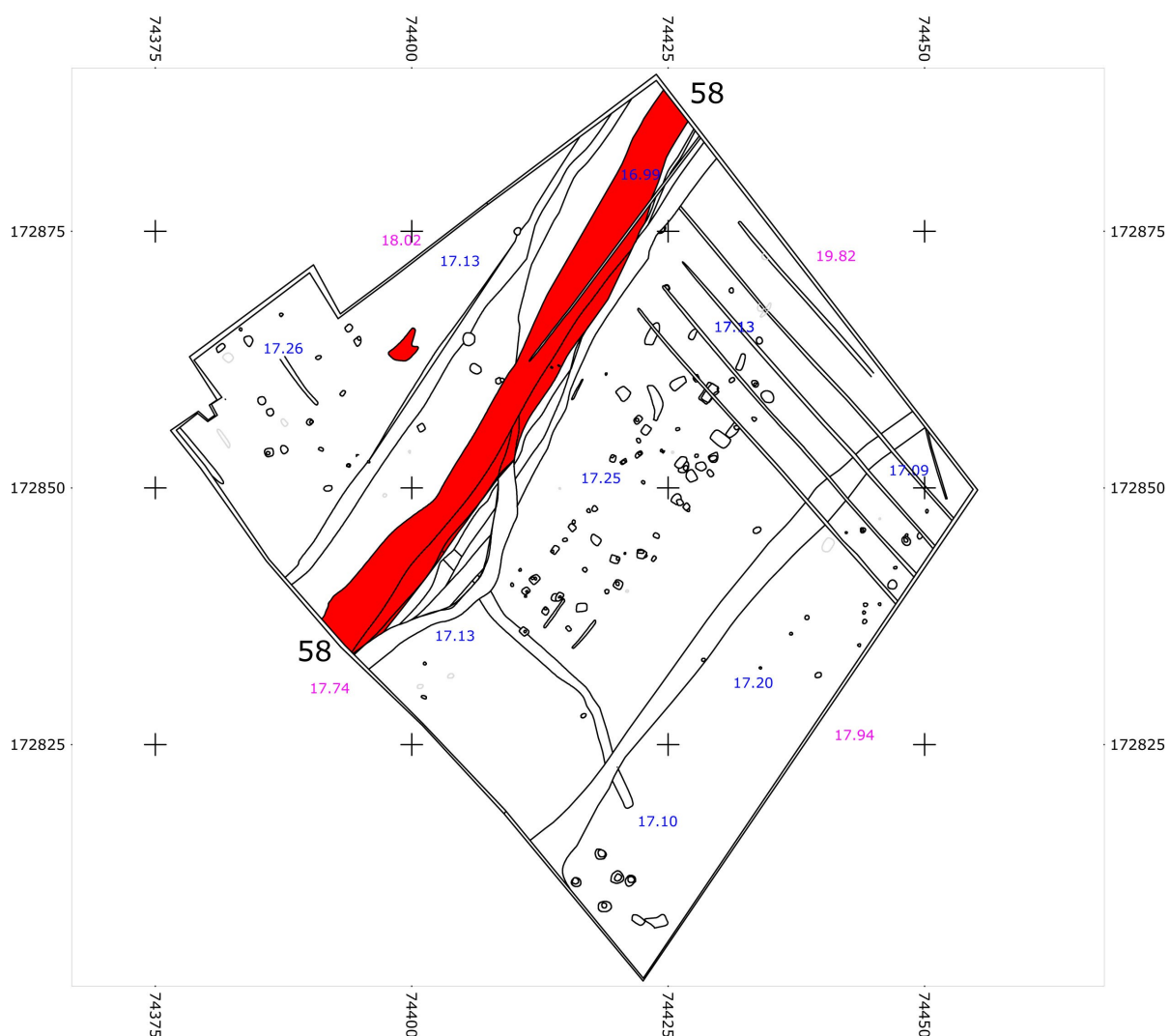

Fig. 86: Sporen uit de nieuwe en nieuwste tijd met aanduiding van de greppel uit deze periode

Fig. 87: Doorsnede S6 en 58

Op vlak van vondstmateriaal (Fig. 89) werd een randfragment van een bord met kobaltblauwe decoratie en een bodemfragment van een kop met polychrome florale decoratie in industrieel wit aardewerk aangetroffen in de greppel en te plaatsen in de nieuwste tijd. Ook werd een fragment van een pijpenkop en een verbrand wandfragment van een kan in gedraaid witbakkend aardewerk gerecupereerd, dat aan beide zijden is geglaazuurd.

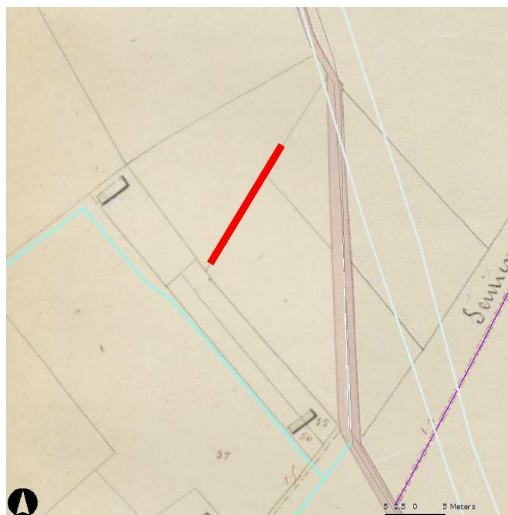

Fig. 88: Aanduiding (rode lijn) van de perceelsgrens ter hoogte van greppel S58

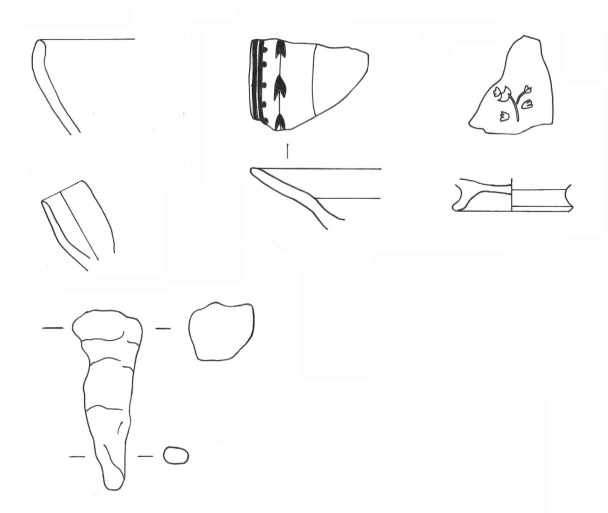

Fig. 89: Vondstmateriaal uit S58

Daarnaast werden nog een aantal aardewerkfragmenten aangetroffen die als residueel beschouwd mogen worden. Het gaat om drie wandfragmenten kruikwaar, twee wandfragmenten niet nader te determineren reducerend gebakken gewone waar, een rand- en een wandfragment reducerend gebakken gewone waar van een bord en twee wandfragmenten handgevormd aardewerk. Het handgevormde aardewerk betreft opgespit materiaal, wat verklaard kan worden door de verschillende grachthernemingen, die hoger reeds aan bod kwamen.

Ander vonstmateriaal in de greppel omvat drie dakpanfragmenten en een ijzeren nagel. Het vondstmateriaal wijst op een opvullingsdatum in de nieuwste tijd.

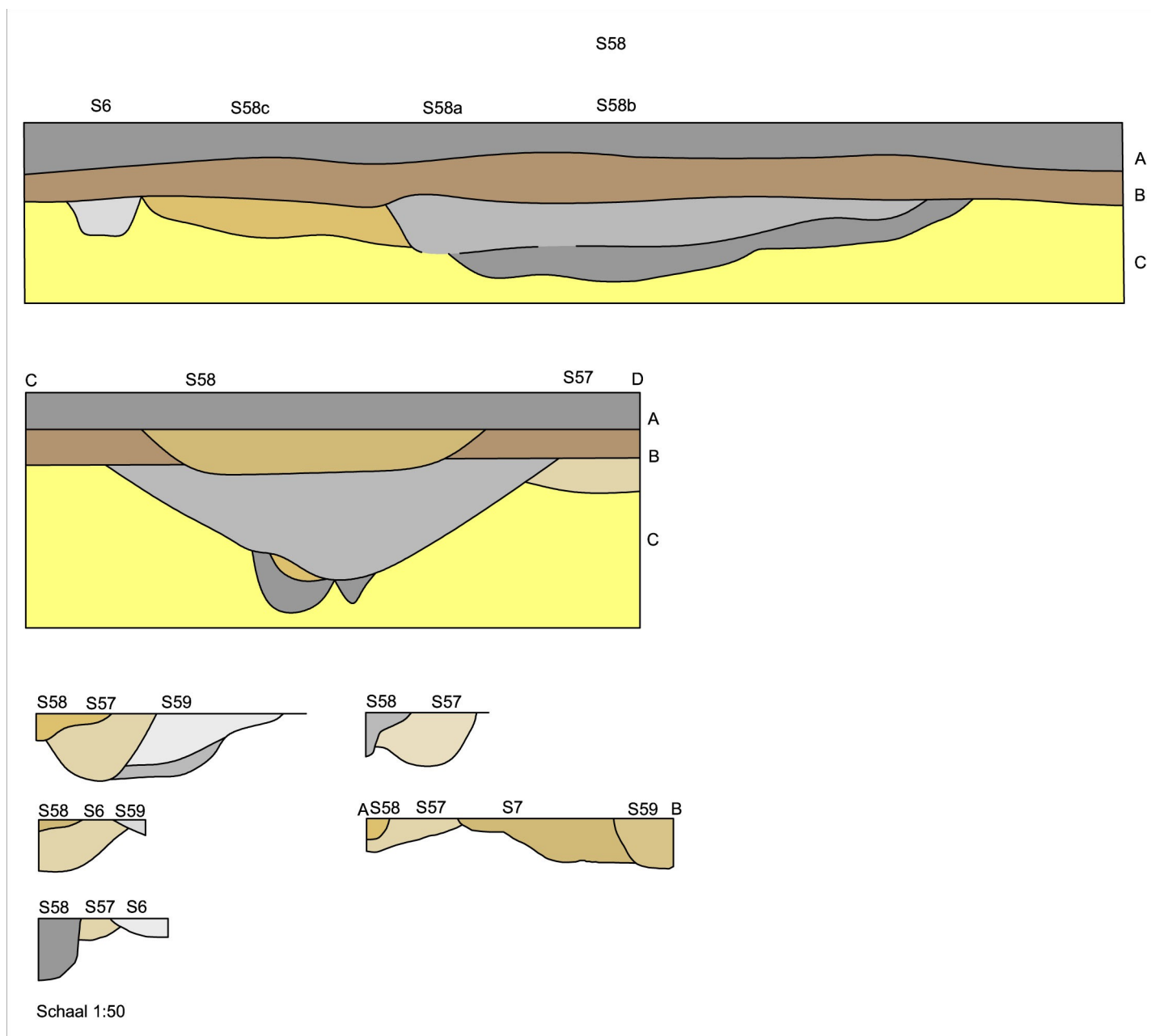

Fig. 90: Doorsnedes van greppel S58

10.2 Verstoringen

Aan de noordoostzijde werden parallel aan elkaar gelegen langwerpige sporen aangetroffen die over een vrij grote lengte konden gevolgd worden (S87, 88, 111, 112 en 113). Tijdens de eerste fase werden twee van dergelijke sporen aangetroffen, waar ze geïnterpreteerd werden als greppels langsheen een wegtracé. Daar er echter meerdere parallel naast elkaar gelegen sporen werden aangetroffen met een tussenafstand van ca. 3,25 m, lijkt het eerder te gaan om de restanten van een drainagesysteem of beddenbouw (Fig. 93). Een andere mogelijke interpretatie is dat ze een restant zijn van de aanleg van rabatten (langwerpige ophogingen tussen greppels) voor bosbouw. De breedte van deze sporen bedraagt circa 32 cm. Ze konden gevolgd worden over een afstand tot 40,40 m en zijn

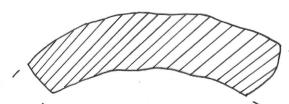

Fig. 91: Imbrexfragment uit S87

plaatselijk bewaard tot 27 cm diep (Fig. 94). De sporen kunnen wellicht gerelateerd worden aan perceelsnummer 25 (kadaster Kuurne, afdeling 1, sectie C).

Spoor 87 leverde twee wandfragmenten handgevormd aardewerk op, een bodemfragment met standring in gedraaid rood aardewerk met op de bodem bruin glazuur, naast een fragment van een dakpan, meer bepaald een *imbrex* (Fig. 91). Spoor 88 bevatte een wandfragment van een *mortarium* en een silexafslag met schors (Fig. 92).

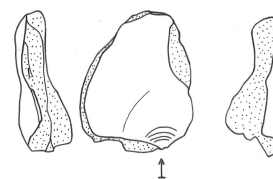

Fig. 92: Silexafslag uit S88

Fig. 93: Zicht op één van de greppels van het drainagesysteem (S112)

Fig. 94: Doorsnede S87

10.3 Besluit

In de nieuwe en nieuwste tijd is nog steeds een greppel in gebruik, die door het noordoost-zuidwest georiënteerde greppelcomplex gaat, dat reeds in de Romeinse tijd en in de middeleeuwen in gebruik was. De greppel uit de nieuwste tijd vormt, hoewel niet meer zichtbaar aan het oppervlak, nog steeds een perceelsgrens. Naast de greppel werden ook een aantal verstoringen aangetroffen in het noordoosten van het onderzoeksterrein, met name restanten van een drainagesysteem, in de vorm van parallel aan elkaar gelegen langwerpige sporen.

11 Discussie

11.1 Romeinse bewoningssporen

In de omgeving van de ter hoogte van het onderzoeksgebied aangetroffen bewoningssite uit de Romeinse tijd werden reeds eerder vaststellingen gedaan uit deze periode. De site vormt dan ook een belangrijke schakel in het bekomen van een gedetailleerd en genuanceerd beeld over de Romeinse aanwezigheid in de regio Kuurne-Harelbeke.

Ten westen van het onderzoeksgebied, aan de Pieter Verhaeghestraat in Kuurne, werd een grootschalig vooronderzoek uitgevoerd. Daar werden eveneens Romeinse sporen aangetroffen, waaronder greppels met een noordoost-zuidwest oriëntatie, zoals aan de Pouckeweg. Binnen een areaal dat omsloten wordt door greppels, werd een noordoost-zuidwest georiënteerde plattegrond aangetroffen. Het gaat om een éénschepig kruisgebouw (Fig. 95), met een afmeting van circa 9 bij 4,5 m en een algemene datering in de Romeinse tijd, op basis van vondstmateriaal. Bovendien werd nog een brandrestengraf aangetroffen op het terrein.²⁶

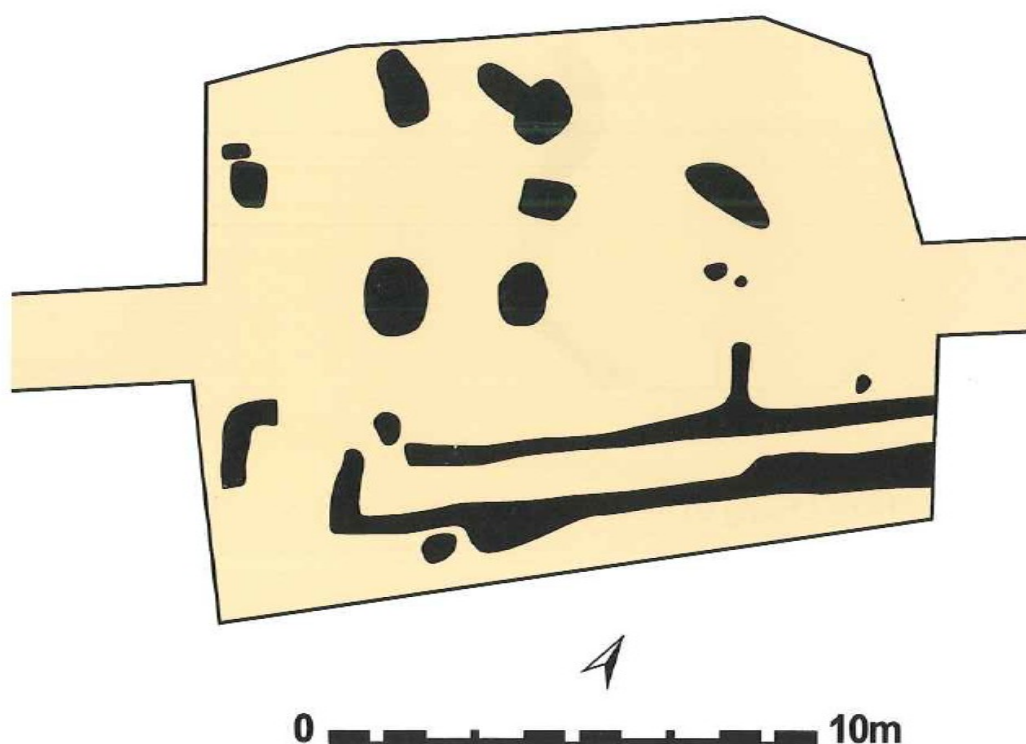

Fig. 95: Plattegrond aangetroffen aan de Pieter Verhaeghestraat in Kuurne (Messiaen/Verbruggen 2012: 18, fig. 25)

Ook in de palencluster die aangetroffen werd tijdens het onderzoek aan de Pouckeweg lijken enkele paalsporen afkomstig te kunnen zijn van een éénschepig kruisgebouw, maar dit kan niet met zekerheid gesteld worden, zodat dit slechts een hypothese blijft (zie hoofdstuk 8).

In de Romeinse tijd vormde de *vicus* van Harelbeke, gesitueerd aan de uitgestrekte alluviale vlakte van de Gaverbeek, een belangrijk centrum in de regio. De *vicus* is gelegen op 3 km ten

²⁶ Messiaen/Verbruggen 2012: 16-19

zuiden van het onderzoeksgebied, aan de overzijde van de Leie. Van oudsher wordt aangenomen dat de *vicus* heeft bestaan tussen 70 en 275/276 na Chr. Door de kleinschaligheid en beperkte registratie van de meeste onderzoeken was er tot voor kort echter weinig gekend over de interne structuur en de opbouw van de *vicus*.²⁷ De laatste jaren kwamen echter heel wat nieuwe gegevens aan het licht, onder meer ter hoogte van de Stasegemsesteenweg²⁸ en Collegewijk.²⁹

Aan de Dennenlaan en Collegelaan in Harelbeke, op ongeveer 2 km ten zuidoosten van het onderzoeksgebied, werd een deel van de Romeinse *vicus* onderzocht. Het betreft een complexe site met verschillende bewoningsfasen. De oudste sporen dateren uit het einde van de 1ste of het begin van de 2de eeuw na Chr., terwijl het einde van de bewoning er te situeren lijkt tussen 225 en 250 na Chr. De verschillende structuren en de vele vondsten wijzen op een intensief landgebruik en bewoning van de terreinen.³⁰ De Romeinse occupatieperiode van de site Kuurne-Pouckeweg, te dateren in de tweede helft van de 2de en de eerste helft van de 3de eeuw, valt binnen de bestaansperiode van de *vicus*. Mogelijk fungeerde de *vicus* dan ook als regionaal centrum voor de site Kuurne – Pouckeweg.

Naast de *vicus* werden nog andere Romeinse bewoningssites in de omgeving aangetroffen die aansluiten bij de site Kuurne – Pouckeweg. Een dergelijke interessante site om verder mee te vergelijken, is bijvoorbeeld de site Evolis uit Harelbeke, circa 5 km ten zuiden van de onderzoekszone gelegen.³¹ Deze site wordt op bodemkundig vlak eveneens gekenmerkt door een zandleembodem. Binnen het daar onderzochte gebied werd ook een sporencluster aangetroffen, waaruit een noordwest-zuidoost georiënteerde plattegrond kon gedistilleerd worden. De vondsten wijzen globaal op een datering in de eerste helft van de 2de eeuw.³² Daarmee lijken de sporen iets vroeger te dateren dan de vondsten aan de Pouckeweg.

Hieruit blijkt duidelijk dat reeds heel wat Romeinse vondsten in de omgeving van het onderzoeksgebied gevonden werden. Het gaat daarbij veelal om bewoningssporen, die aansluiten bij de vondsten aan de Pouckeweg. Ook hun datering sluit veelal aan bij de datering van de Romeinse sporen aan de Pouckeweg in Kuurne, die gedateerd lijken te kunnen worden in de tweede helft van de 2de of het begin van de 3de eeuw.

Bijzonder bij de site Kuurne, Pouckeweg is de mogelijke aanwezigheid van een zogenaamd *bâtiments à porche* of *Vierpfostenbau mit Doppelpfostensetzung*. In de (ruime) regio van Kuurne werden mogelijk dergelijke gebouwen reeds aangetroffen, alhoewel zeer beperkt. In vogelvlucht zo'n 20 km van Kuurne werden in Ruien (Kluisbergen) op de site Rosalinde een tweetal gebouwen aangetroffen die vermoedelijk tot dit type kunnen gerekend worden. De daar aangetroffen gebouwen hebben respectievelijk afmetingen van 3,75 bij 4,50 m en van 4,50 bij 5,00 m, met aan de zuidoostzijde de portiek of ingang met één paal aan de westelijke zijde en twee palen aan de oostelijke zijde, met een onderlinge afstand van 2,0 m. De palen van de portiek liggen bij het eerste gebouw circa 2,75 van de basisstructuur en bij de het tweede gebouw op circa 1,50 m. Hoewel het gebouwtype tot op heden in de regio nog maar zelden werd, komt het wellicht meer voor, maar werd het mogelijk niet herkend. Mogelijke andere attestaties van dergelijk gebouwtype zijn vastgesteld in Menen-Kortewaagstraat en misschien ook Wervik-De Pionier.³³

27 Deconynck *et al.* 2012: 22; Despriet 1978

28 Despriet 2008: 12-14

29 Deconynck *et al.* 2012

30 Deconynck *et al.* 2012: 21-27

31 Messiaen *et al.* 2008

32 Messiaen *et al.* 2008: 105-106

33 Cherretté *et al.* 2011: 202-203

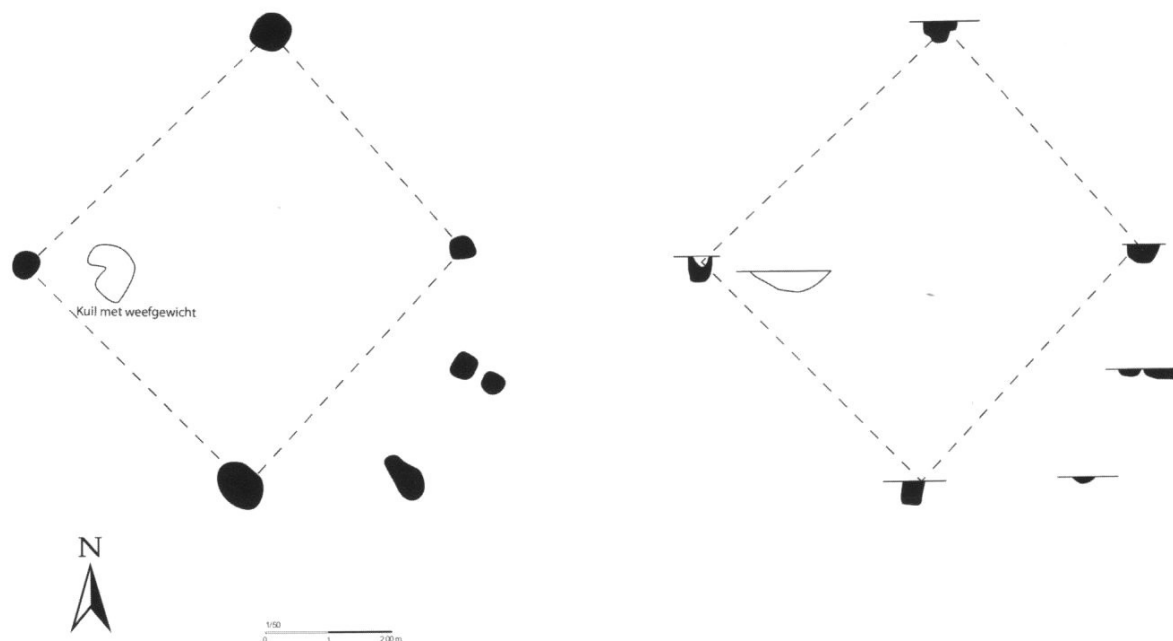

Fig. 96: Cherretté et al. 2011: 203, fig. 2

11.2 Karolingische bewoningssporen

Gekende sporen en vondsten uit de Karolingische periode zijn nog steeds in de minderheid, ten opzichte van sporen en vondsten uit de Romeinse periode. Uit de inventaris van bekende sites uit de Karolingische periode blijkt dat er in Vlaanderen nauwelijks kennis is over de bewoning in die periodes. Dit geldt voor alle archeoregios, uitgezonderd de regio Brugge-Oudenburg, op de rand van de zandstreek met de polders. Tot dertig jaar terug was men van mening dat deze nederzettingen enkel gezocht moesten worden in de huidige dorpskernen, wat recenter onderzoek echter tegenspreekt. Er zijn verschillende redenen voor dit kennishiaat: de sterke verspreiding van deze bewoning, de zeer schaarse hoeveelheid vondsten die in dergelijke sites aangetroffen worden en hun grote kwetsbaarheid en de beperkte omvang en de beperkte impact op de bodem. Elk onderzoek van nederzettingenresten uit de Karolingische periode is in de huidige stand van onderzoek essentieel voor de kennisvermeerdering.³⁴

Voor vergelijkingsmateriaal moet bijgevolg al in de ruimere regio rond de site Kuurne – Pouckeweg gezocht worden. Een Karolingische plattegrond (Fig. 97) kwam bijvoorbeeld aan het licht bij onderzoek op de site Nevele – Merendreedorp. Het betreft een eenschepige of tweeschepige constructie met twee noordnoordwest-zuidzuidoost gerichte rijen van drie gelijkaardige grote paalsporen, met een onderlinge tussenafstand van ca. 1,7 m. Centraal tussen de uiterst zuidoostelijke sporen bevond zich een zevende paalspoor, net zoals te Kuurne – Pouckeweg mogelijk het geval lijkt (S32). Het zijn ovale tot rechthoekige sporen met een homogene donkergrijze vulling. In profiel zijn de sporen komvormig, met soms een vrij vlakke bodem. Het grootste spoor meet in het vlak 1,52 op 1,26 m, het kleinste 1,02 op 0,82 m. De maximale dieptes variëren tussen 45 en 60 cm. Het vondstmateriaal lijkt te wijzen op een datering in de 9de eeuw.³⁵ Het vermelde vondstmateriaal sluit aan bij de vondsten van de site Kuurne – Pouckeweg. Het is moeilijk om de in Nevele aangetroffen gebouwplattegrond te vergelijken met diegene aangetroffen in Kuurne, enerzijds omdat de plattegrond uit Nevele slechts gedeeltelijk is

34 Onderzoeksagenda: 87 en

https://onderzoeksbalans.onroerenderfgoed.be/onderzoeksbalans/archeologie/vroege_en_volle_middeleeuwen/onderzoek/archeoregio

35 De Logi/Van Cauwenbergh 2010: 32-34

onderzocht en anderzijds omdat in het geval van Kuurne het niet volledig duidelijk is welke paalsporen tot een Karolingische huisplattegrond mogen gerekend worden.

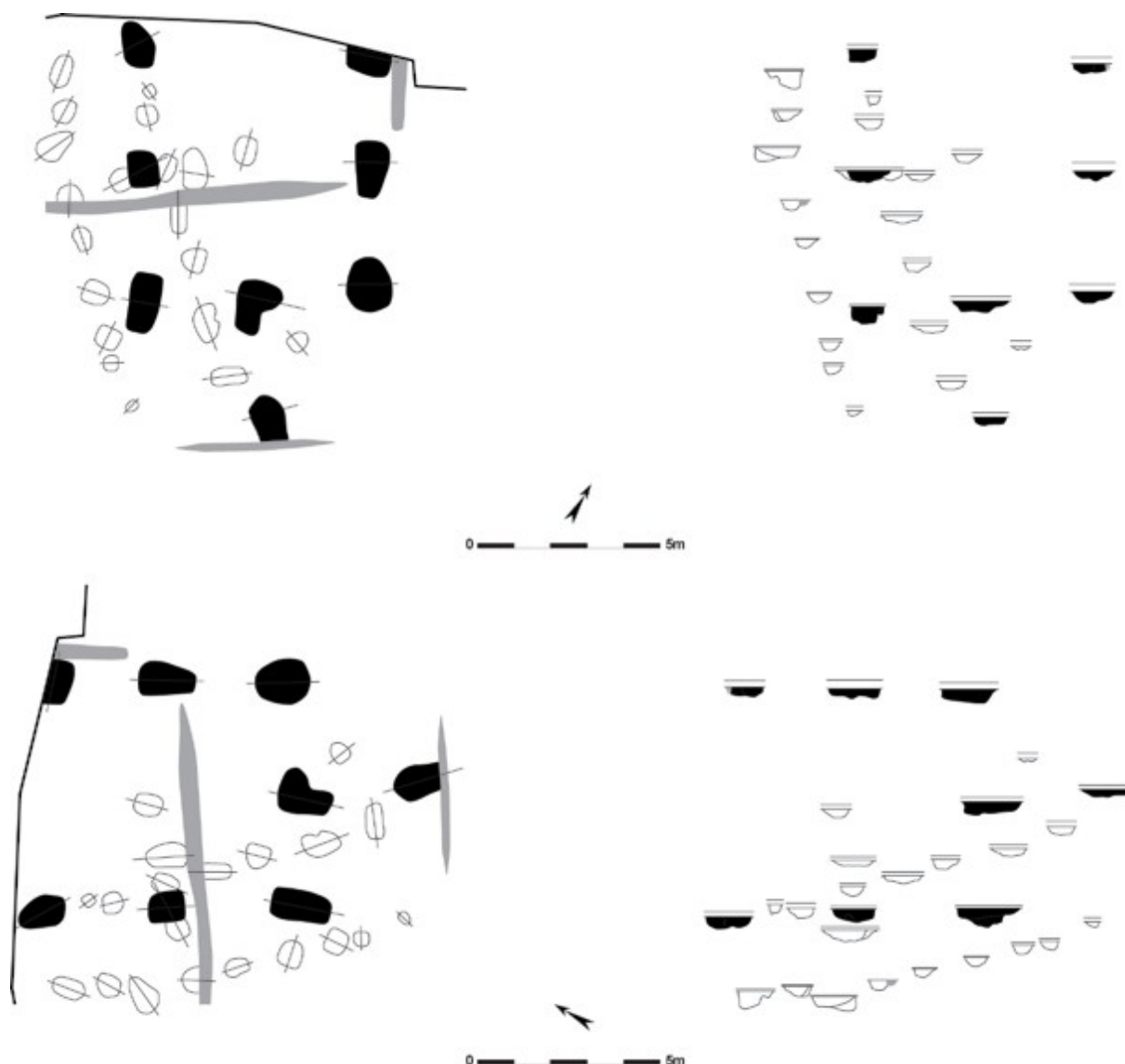

Fig. 97: Karolingische plattegrond van de site Nevele - Merendreedorp (De Logi/Van Cauwenbergh 2010: 33, fig. 18)

Ook een opgraving aan de Pieter Verhaeghestraat in Kuurne omvatte een Romeinse component en een volmiddeleeuws component. Het materiaal zou er iets later dateren dan aan de site Kuurne – Pouckeweg, met name in de 10de tot 12de eeuw.³⁶

11.3 Multiperiodiek greppelcomplex

Op de gekende sites in de omgeving van het onderzoeksgebied, die aangehaald werden in relatie tot de Romeinse resten die er aangetroffen werden, werden ook vaak middeleeuwse greppels aangetroffen met een noordoost-zuidwest oriëntatie,³⁷ net zoals de middeleeuwse greppels aan de Pouckeweg. Ze volgen veelal de oriëntatie van de Romeinse greppels en lijken soms ook effectief terug te gaan op deze Romeinse greppels.³⁸

³⁶ Mondelinge mededeling Jessica Vandeveldde voorlopige onderzoeksresultaten

³⁷ Zie bijvoorbeeld Messiaen/Verbruggen 2012: 26

³⁸ Mondelinge mededeling prof. dr. Wim De Clercq

Verder zijn er in de omgeving gekende middeleeuwse resten. Het gaat in hoofdzaak om het Goed te Vaernewijk (CAI 158504), een hoevecomplex dat teruggaat op een laatmiddeleeuwse woonkern, die dicht bij de Rijksweg lag dan thans het geval is. De oudste gegevens van de landbouwpachtcontracten dateren uit 1453-1455 en verder nog de site met walgracht, Ter Perre I (CAI 74599) uit de late middeleeuwen van belang. De resten lijken jonger dan de middeleeuwse sporen op de site Kuurne, Pouckeweg.

Er blijken in de omgeving van de site Kuurne, Pouckeweg dus heel wat sporen aanwezig, die uit verschillende fasen van de middeleeuwen dateren en zo mogelijk een lange bewoningscontinuïteit van de regio aantonen.

12 Samenvatting

Naar aanleiding van de geplande aanleg van de verkaveling 'De Vlasschuur', door Immodesc nv en Bouw Paul Huyzentruyt nv werd een vlakdekkende opgraving van circa 0,4 ha uitgevoerd. Deze opgraving wees op de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Romeinse tijd en uit de middeleeuwen.

Een groot deel van de aangetroffen sporen is te plaatsen in de Romeinse tijd. Het gaat om verschillende elementen van meerdere erven, bestaande uit palenclusters en greppelstructuren. Gezien er verschillende greppels zijn die elkaar oversnijden, was het mogelijk daar een relatieve chronologie van op te stellen. De oversnijdingen wijzen op de aanwezigheid van minstens twee fasen. Mogelijk situeert de tweede fase zich meer naar het zuidoosten, deels buiten de onderzoekszone, aangezien de afbakenende greppel een areaal naar het zuidoosten afbakt. Op basis van het vondstmateriaal kunnen de sporen gedateerd worden in de midden-Romeinse tijd, vanaf het midden van de 2de tot in de 3de eeuw. ¹⁴C-datering wijst echter ook op de aanwezigheid van sporen uit de 1ste eeuw enerzijds en het einde van de 3de of het begin van de 4de eeuw anderzijds. Duidelijk is de dominante noordoost-zuidwest oriëntatie van de structuren. Verder bevinden zich binnen de erven een aantal kuilen, waaronder een kuil met haardresten. Sporen die wijzen op watervoorziening, zoals waterputten- of kuilen, ontbreken. Deze bevinden zich mogelijk buiten de onderzoekszone.

Een aantal sporen uit de centrale sporencluster dateert uit de Karolingische periode, met name de 9de en 10de eeuw. Het aantreffen van sporen uit deze periode is bijzonder, aangezien er tot nog toe in Vlaanderen weinig resten van gekend zijn. Het is misschien mogelijk in de zuidwestelijke zone van de sporencluster een drieschepige plattegrond te herkennen, die typisch is voor de 10de eeuw. Aan de volle middeleeuwen of het begin van de late middeleeuwen, kunnen een aantal greppels toegewezen worden die elkaar stratigrafisch opvolgen. Deze greppels sluiten met hun noordoost-zuidwest oriëntatie aan bij de Romeinse greppels. Gezien de middeleeuwse greppels net naast of doorheen de Romeinse greppels gaan, waren de Romeinse wellicht nog zichtbaar in het landschap en werden ze wellicht 'hergebruikt'. Op zijn minst is er sprake van een topografische continuïteit in het landschapsgebruik. Bovendien werden een aantal paalsporen gedateerd in de vroege tot volle middeleeuwen, meer bepaald de 9de tot 10de eeuw. Het gaat om paalsporen van een vierpostenspijker en nog enkele andere, verspreide, paalsporen.

In de nieuwe en nieuwste tijd is nog steeds een greppel in gebruik, die door het noordoost-zuidwest georiënteerde greppelcomplex gaat, dat reeds in de Romeinse tijd en in de middeleeuwen in gebruik was. De greppel uit de nieuwste tijd vormt, hoewel niet meer zichtbaar aan het oppervlak, nog steeds een perceelsgrens. Naast de greppel werden ook een aantal verstoringen aangetroffen in het noordoosten van het onderzoeksterrein, met name restanten van een drainagesysteem, in de vorm van parallel aan elkaar gelegen langwerpige sporen.

13 Bibliografie

13.1 Publicaties

Ameryckx, J.B./W. Verheye/R. Vermeire, 1995: *Bodemkunde*, Gent.

Casseyas, C., 1991: *Steentijd in zuidelijk West-Vlaanderen*, Leuven (onuitgegeven licentiaatsverhandeling KULeuven).

Cherretté, B./A. Verbrugge/A. De Graeve/V. Guillaume, 2012: Voorlopige resultaten van de opgravingscampagne 2011 te Ruien – Rosalinde (gem. Kluisbergen): greppels en 'portiekgebouwen' uit de late ijzertijd? (prov. Oost-Vlaanderen, België), *Lunula* 20, 201-204.

De Logi, A./J. Deconynck/N. Vanholme/S. Reniere, 2009: *Archeologisch onderzoek Evergem – Koolstraat. 1 oktober 2008 tot 10 juni 2009*, Aalter (KLAD-rapport 15).

De Logi, A./S. Van Cauwenbergh, 2010: *Archeologisch onderzoek Nevele – Merendreedorp. 4 mei tot 25 juni 2010*, KLAD-Rapport 20, Aalter.

De Groote, K., 2008: *Middeleeuws aardewerk in Vlaanderen. Techniek, typologie, chronologie en evolutie van het gebruiksgoed in de regio Oudenaarde in de volle en late middeleeuwen*, Brussel (Relicta monografieën 1).

Despriet, P., 2009: Bavikhove Goed te Vaerewijk, in: *Zuid-Westvlaamse opgravingen 2008. Archeologische en historische monografieën Zuid-West-Vlaanderen* 70, 4-5.

Goslar, T., 2013: *Report on C-14 dating in Poznań Radiocarbon Laboratory*, onuitgegeven rapport van 18 juni 2013.

Hollevoet, Y., 1992: Een luchtfoto opgegraven. Middeleeuwse landelijke bewoning langs de Meersbeekstraat te Snellegem (gem. Jabbeke, prov. West-Vlaanderen) Interimverslag 1992, *Archeologie in Vlaanderen* 2, 227-235.

Laurelut, C./W. Tegel/J. Vanmoerkerke, 2005: *Les bâtiments à support inclinés dans l'architecture de la fin de l'âge du fer et du début de l'époque gallo-romaine en Champagne et en Lorraine. Table ronde de Metz, 15 novembre 2005*, Reims (Bulletin de la Société Archéologique Champenoise 98, 2).

Messiaen, L./A. Verbruggen, 2012: *Kuurne – Pieter Verhaeghestraat. Rapportage archeologische prospectie 08/11 – 01/12/2011*, Gent (GATE bvba rapportage 35).

S.n., s.d.: *Onderzoeksagenda Archeologie*.

Van de Vijver, M./K. Keppens/E. Schynkel/S. Dalle, 2009: *Archeologisch onderzoek Evergem – Ralingen/Schoonstraat. 23 februari tot 26 juni 2009*, Aalter (KLAD-rapport 14).

Verwers, W.J.H., 1998: North Brabant in Roman and Early Medieval Times, V. Habitation History, in: D.P. Hallewas/H. Kars/G.H. Scheepstra/W.J.H. Willems (eds), *Berichten van de Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek* 43, 199-360.

13.2 Websites

Agentschap voor geografische informatie Vlaanderen (2012)
<http://geo-vlaanderen.agiv.be/>

Centraal Archeologische Inventaris (2012)
<http://cai.erfgoed.net/cai/index.php>

Databank ondergrond Vlaanderen (2012)
<http://dov.vlaanderen.be>

GISwest, Geografisch informatiesysteem – Provincie West-Vlaanderen (2012)
<http://www.giswest.be>

Inventaris Bouwkundig Erfgoed – Inventaris Onroerend Erfgoed (2012)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Nationaal geografisch instituut (2012)
<http://www.ngi.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2012)
 Vlaams instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE)
<http://www.onderzoeksbalans.be>

14 Bijlagen

14.1 Lijst van afkortingen

CAI	Centrale Archeologische Inventaris
TAW	Tweede Algemene Waterpassing
DHM	Digitaal hoogtemodel

14.2 Glossarium

Ex situ	Tegenovergestelde van in situ.
Hydrografie	Beschrijving van de fysische eigenschappen van waterlichamen en het aangrenzende land.
In situ	Term gebruikt voor de aanduiding van archeologische resten die in dezelfde toestand worden teruggevonden als ze in het verleden door de mens zijn achtergelaten.
Off-site	Sporen die niet onmiddellijk aan een site kunnen toegewezen worden.
Onderzoeksgebied	Deel van het plangebied dat onderworpen is aan een archeologisch (voor)onderzoek.
Plangebied	Het terrein waarop een bodemverstorende activiteit wordt gepland of uitgevoerd.
Spijker	Bijgebouw dat dienst doet als opslagplaats.

14.3 Archeologische periodes

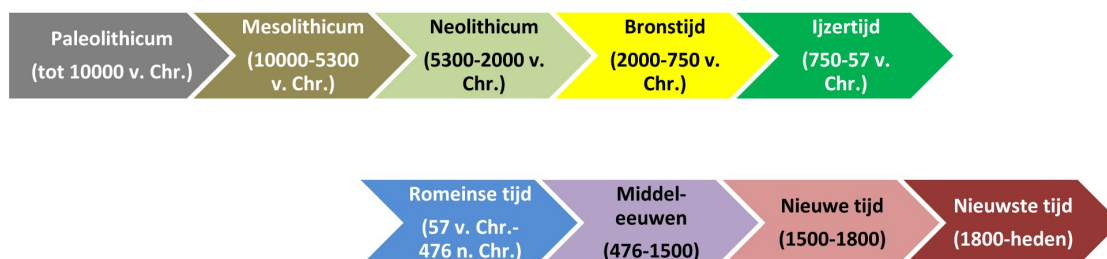

Fig. 98: Archeologische periodes

14.4 Plannen en tekeningen

- Plan 1: Grondplan zonder coupes
- Plan 2: Grondplan met coupes

14.5 Monsterlijst

Houtskoolstalen:

Monsternr	Werkput	Spoor/muur	Laag	Profiel	Vlak/coupe	Monstername	Behandeling zeef	Residu	Analyse	VakNr.	VakNr.
MHK1	1	7			coupe	HK				1	
MHK2	1	10			coupe	HK				1	AOD
MHK3	1	10	a		coupe	HK				1	BOC
MHK4	1	10	b		coupe	HK				1	BOC
MHK5	1	12	a (paalkuil)		coupe	HK				1	BOC
MHK6	1	13			coupe	HK				1	BOC
MHK7	1	23	a		coupe	HK				1	
MHK8	1	25	a		coupe	HK				1	
MHK9	1	36			coupe	HK				1	
MHK10	1	38	b		coupe	HK				1	BOC
MHK11	1	39			coupe	HK				1	AOD
MHK12	1	41	b		coupe	HK				1	
MHK13	1	53	kern		coupe	HK				1	
MHK14	2	54	a (kern)		coupe	HK				1	
MHK15	1	55A			coupe	HK				1	
MHK16	1	63			coupe	HK				1	
MHK17	1	64	a (kern)		coupe	HK				1	
MHK18	1	70			coupe	HK				1	
MHK19	1	74	a		coupe	HK				1	
MHK20	1	75			coupe	HK				1	
MHK21	1	77			coupe	HK				1	
MHK22	1	78	a (kern)		coupe	HK				1	
MHK23	1	79	a		coupe	HK				1	
MHK24	1	79	b		coupe	HK				1	
MHK25	1	80			coupe	HK				1	
MHK26	1	83			coupe	HK				1	
MHK27	1	85			coupe	HK				1	
MHK28	1	92	a		coupe	HK				1	
MHK29	1	96			coupe	HK				1	AOD
MHK30	1	96	a		coupe	HK				1	
MHK31	1	98	kern		coupe	HK				1	
MHK32	1	99	kern		coupe	HK				1	
MHK33	1	100	a		coupe	HK				1	

Bulkmonsters 10 l, uitgezeefd op maaswijdtes 5, 2 en 0,5 mm:

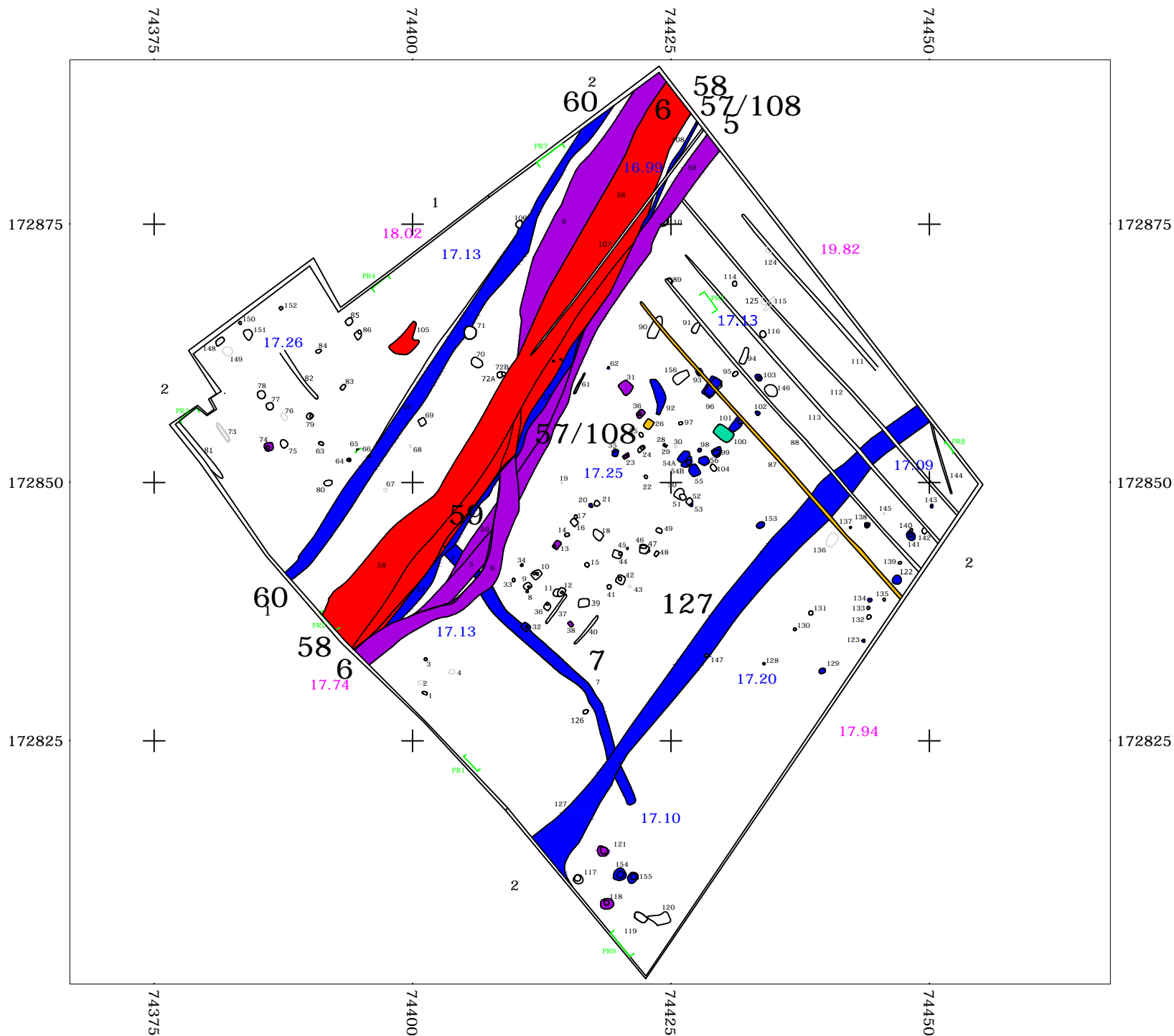
Monsternr	Werkput	Spoor	Laag	Profiel	Vlak/coupe	Monstername	Behandeling zeef	Residu
M001	2	127	d	AB	1	COUPE	5MM	REST
M002	2	127	d	AB	1	COUPE	2MM	REST
M003	2	127	d	AB	1	COUPE	0,5MM	REST
M004	2	127	c	AB	1	COUPE	5MM	REST
M005	2	127	c	AB	1	COUPE	2MM	HK REST
M006	2	127	c	AB	1	COUPE	0,5MM	REST
M007	1	44AOD			1	COUPE	2MM	REST
M008	1	44AOD			1	COUPE	0,5MM	REST
M009	2	55B	a		1	BULK	5MM	AW HK REST
M010	2	55B	a		1	BULK	2MM	HK REST
M011	2	55B	a		1	BULK	0,5MM	HK REST
M012	2	118	b		1	COUPE	5MM	HK AW
M013	2	118	b		1	COUPE	2MM	HK REST
M014	2	118	b		1	COUPE	0,5MM	HK REST
M015	2	101AOD	kern		1	BULK	5MM	HK REST
M016	2	101AOD	kern		1	BULK	2MM	HK RST
M017	2	101AOD	kern		1	BULK	0,5MM	HK REST
M018	1	62COA KWII	b		1	BULK	5MM	AW HK REST
M019	1	62COA KWII	b		1	BULK	2MM	AW HK REST
M020	1	62COA KWII	b		1	BULK	0,5MM	HK REST
M021	1	62BOD KWIV	b		1	BULK	5MM	AW HK REST
M022	1	62BOD KWIV	b		1	BULK	2MM	AW HK REST
M023	1	62BOD KWIV	b		1	BULK	0,5MM	HK REST
M024	1	12AOD	a (kern)		1	BULK	5MM	BOT HK
M025	1	12AOD	a (kern)		1	BULK	2MM	HK AW REST
M026	1	16AOD			1	BULK	5MM	HK AW
M027	1	16AOD			1	BULK	2MM	HK REST
M028	2	24	kern		1	BULK	5MM	HK REST
M029	2	24	kern		1	BULK	2MM	HK REST
M030	1	31	b		1	BULK	5MM	AW HK REST
M031	1	31	b		1	BULK	2MM	AW HK REST
M032	2	121	a		1	BULK	5MM	AW HK REST
M033	2	121	a		1	BULK	2MM	HK REST

Pollenmonsters, pollenprofielen:

Monsternr	Werkput	Spoor	Laag	Profiel	Vlak/coupe	Monstername	Behandeling zeef	Residu
MP001	2	127	a, b, c, d	AB	1	COUPE		

14.6 CD-rom

Inventarislijsten van het gerecupereerde vondstenmateriaal, van de sporen met beschrijving, van alle tekeningen en van alle foto's zijn digitaal beschikbaar. Dit is tevens het geval voor het dagboek, de foto's, de plannen en tekeningen.

Archeologische opgraving Kuurne - Pouckeweg

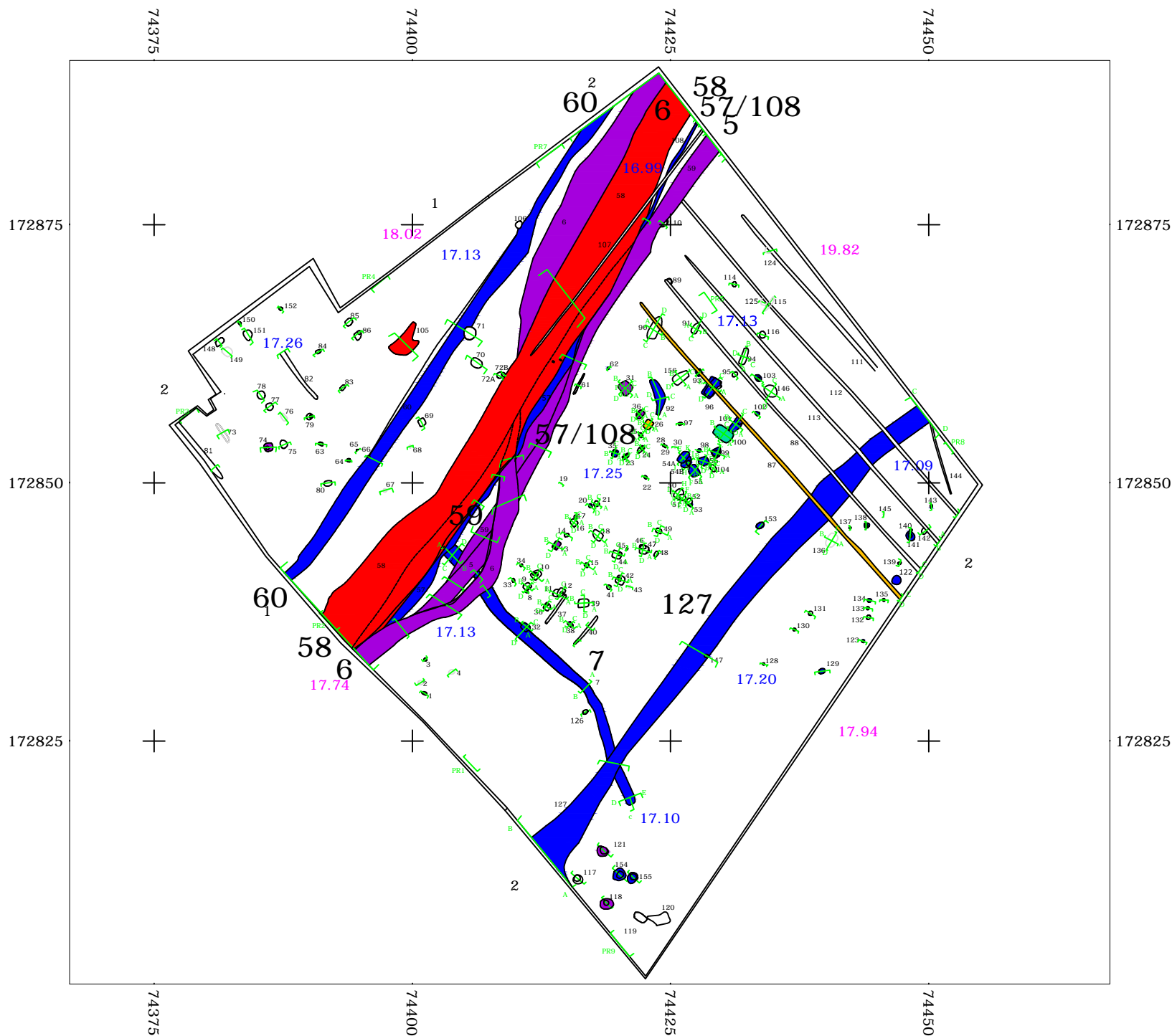
Plan 1 Grondplan zonder coupes

Niet onderzoekbare zone	
Werkputten	
Natuurlijk spoor	
Structuur	
Hoogte spoor in m TAW	
Hoogte maaiveld in m TAW	
Onbepaalde datering	
Romeinse tijd	
Middeleeuwen	
Nieuwe tijd	
Nieuwste tijd	

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologische opgraving Kuurne - Pouckeweg

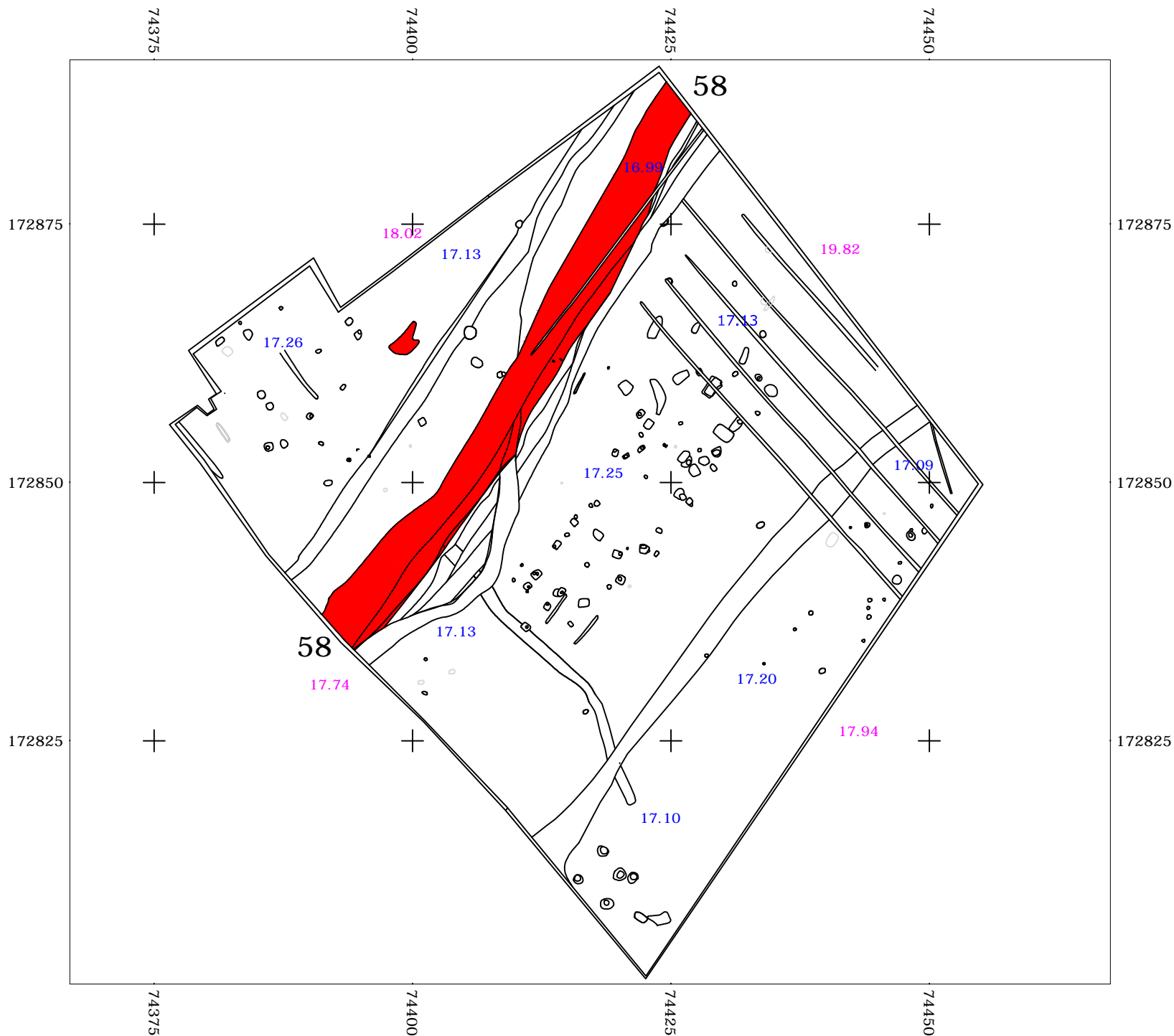
Plan 1 Grondplan met coupes

Niet onderzoekbare zone	
Werkputten	
Natuurlijk spoor	
Structuur	
Hoogte spoor in m TAW	
Hoogte maaiveld in m TAW	
Onbepaalde datering	
Romeinse tijd	
Middeleeuwen	
Nieuwe tijd	
Nieuwste tijd	

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologische opgraving Kuurne - Pouckeweg

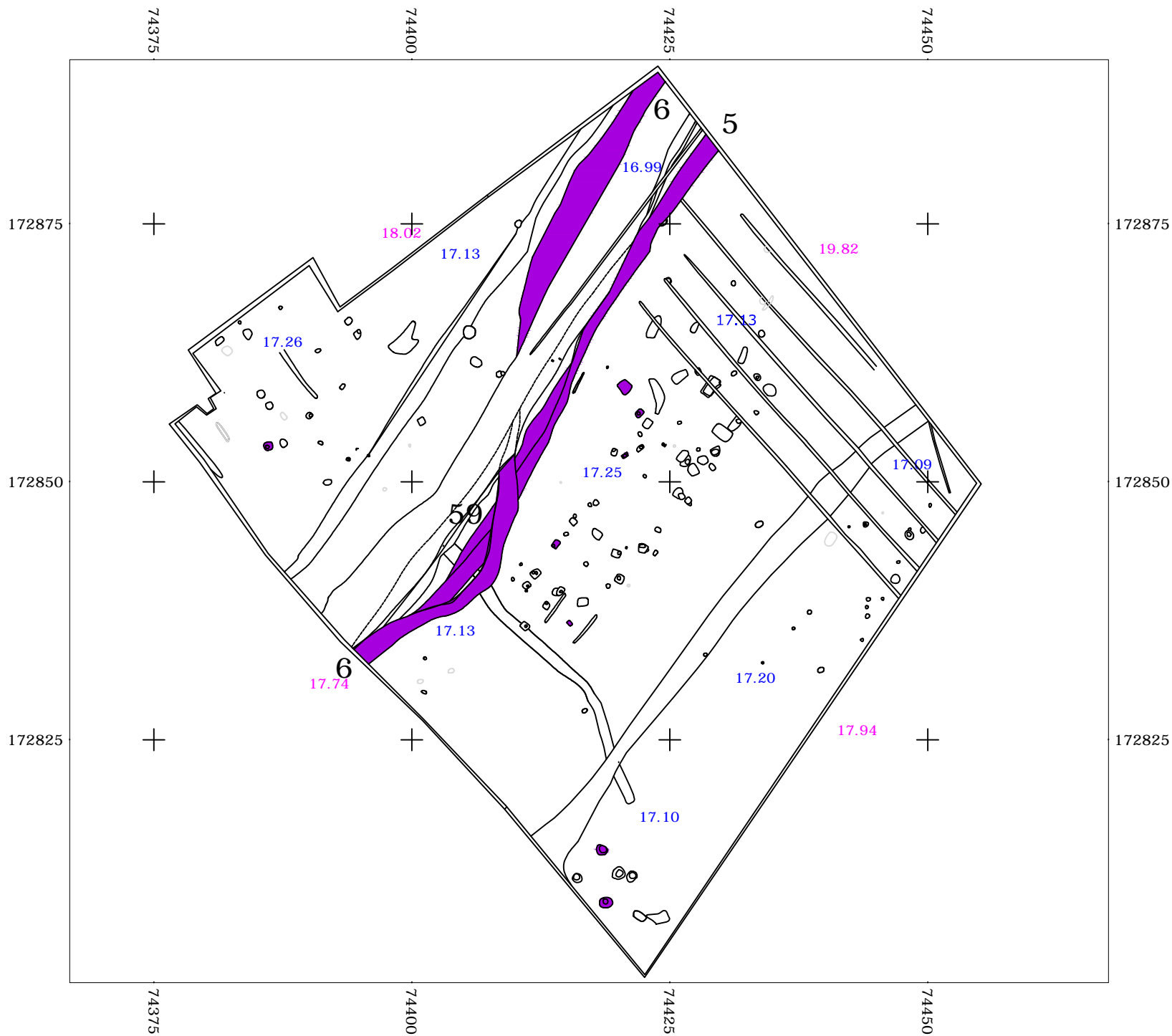
Plan 1 Grondplan zonder coupes

Niet onderzoekbare zone	
Werkputten	
Natuurlijk spoor	
Structuur	
Hoogte spoor in m TAW	
Hoogte maaiveld in m TAW	
Onbepaalde datering	
Romeinse tijd	
Middeleeuwen	
Nieuwe tijd	
Nieuwste tijd	

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

Archeologische opgraving Kuurne - Pouckeweg

Plan 1 Grondplan zonder coupes

Niet onderzoekbare zone	
Werkputten	
Natuurlijk spoor	
Structuur	
Hoogte spoor in m TAW	
Hoogte maaiveld in m TAW	
Onbepaalde datering	
Romeinse tijd	
Middeleeuwen	
Nieuwe tijd	
Nieuwste tijd	

Coördinaten in Lambert 72

Formaat: A4
ID: Grondplan

All-Archeo bvba

